

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

Yedek ve Duyuru Kanallarımız

Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

ARTHUR RIMBAUD'DAN ŞİİRLER

1982
YAZKO CEVİRİ ŞİİR
BÜYÜK ÖDÜLÜ

TÜRKÇESİ ERDOĞAN ALKAN

ARTHUR RİMBAUD'DAN ŞİİRLER

şiiir

YAZKO

Türkocağı Cad, Kat: 2

Cağaloğlu-İstanbul

22 78 45

YAZKO 1982 ÇEVİRİ ŞİİR BÜYÜK ÖDÜLÜ

Erdoğan Alkan'ın öteki kitapları:

GÜNEŞ TOZLARI, şiir

EKUANİL ÇİÇEKLERİ, şiir

KEREM GİBİ, şiir

KUŞ ORMANI, şiir

PAUL VERLAİNE, HAYATI VE ŞİİRLERİ

BAHAR ŞİİRLERİ ANTOLOJİSİ

Çeviriler:

THAÏS (Anatole France)

TANRILAR SUSAMIŞLARDI (A. France)

EUGENİE GRANDET (Balzac)

BULANTI (Sartre)

GERÇEK (Zola)

***Bu kitap Ağaoğlu Yayınevi Tesisleri'nde
dizildi, basıldı, ciltlendi, 27 73 37***

Ücretsiz PDF Kütüphanesi: www.kutubhanesi.org

İstanbul 1981

ARTHUR RİMBAUD'DAN ŞİİRLER

Türkçesi
ERDOĞAN ALKAN

Yazarlar ve Çevirmenler Mayıs / Üretim
Üniversitesi Dr. Kaya Arslan / Mayıs / Üretim
Kooperatifi

ÖNSÖZ GİBİ

Fransa'nın küçük bir güney kasabasındaki lise öğrencisi *Rimbaud*, «*Jugurtha*» ile Akademinin latince şiirler yarışmasında büyük ödülü kazandı.

Yirmi bir yaşında şiiri bıraktı.

Baudelaire ve Verlaine gibi birkaç ismin dışında gelmiş geçmiş hristiyan ozanları, Eski Yunan ve Roma şiirini öykünmek, uyaklı yazı (prose rimee) yazmakla suçladı.

Aynı suçlamayı zaman zaman kendine de yöneltti. Eski yazdıklarının yok edilmesini istedi.

Şiirden başka düzkoşuklar da (eskilerin artistik nesir dedikleri) yazdı.

Bu betikte ozanın yalnızca şiirleri var.

Rimbaud'nun *Une Saison en Enfer*'de yer alan bir düzkoşuğu, *Nöbetler II*, ozan burada sanat görüşündeki gelişmeyi açıkladığı ve eski şiirlerinden bazılarına yeni bir biçim verdiği için betiğe alındı.

Fransız eleştiricilerin görüşlerine göre, Rimbaud'nun şiirlerinde çocukluk yaşamının ve çocukluk anılarının büyük payı var. Seviden yoksun yetişti, seviyi aradı. Bazan sevinin yokluğuna inanarak onu *yeniden türetmeye* çalıştı. Özgür büyümedi, özgür insana özlem duydu. Yalnızlığına ve yalnızlığının bir yansıması olan doğaya sığındı. Çocukluk günlerinden kaynaklanan bireysel bunalım ve hoşgunlarını zaman zaman toplumsal başkaldırıya dönüştürdü. Babadan ve anne sevgisinden yoksun bir ev, sıkıcı, tekdüzen bir kasaba yaşamı; çevresiyle ve kendiyi yabancılaşmış, bunalımlı, topluma, toplum düzenine, toplumun tüm kuruluşlarına, yönetim biçimine, tüzeğe, erdeme, gelenekle-

re ve özellikle sevmediği bu kuruluşların özkaynağı dine başkaldıran Rimbaud'yu yarattı.

Sözün simyası dediği şiirin gerçek dilini aradı.

Ateşi çalmasını bilen ozan olmak istedi.

Seviyi yeniden tıletmeye çalıştı.

Yaşamı değiştirmeyi denedi.

Yaşamın şiirle değişmediğini gördü. Bu kez de inandıklarının tam tersini yaparak Fransız küçük burjuvasının belirgin örneğini yineledi. Bir şiirinde «İçemiyor, bakıp ağlıyordum altına» diyor. Özgürlüğü savunan Rimbaud, özlediğı altına Fransa'nın Afrika'daki sömürgelerinde köle satışıyla kavuştu. Ama Doğa Ana'sı, Afrika'dan dönüşünde, eski sevgili çocuğunu «güler yüzle değil» çatık kaşla karşıladı. Ve Rimbaud yine içemedi altın'ı...

Erdoğan Alkan

I. BÖLÜM

İLK DİZELER

ÖZLEM

Mavi yaz akşamlarında, özgür, gezeceğim,
Ayaklarımın altında nemli, serin kırlar;
Başakları devşirip otları ezeceğim,
Yıkayıp arıtacak çıplak başımı rüzgâr.

Ne bir söz, ne düşünce, yalnız bitmeyen bir düş
Ve yüreğimde sevgi; büyük, sonsuz, umutlu,
Çekip gideceğim, çingene gibi, başı boş
Doğada, bir kadınla birlikte gibi mutlu.

20 nisan 1870

GÜNEŞ VE TEN

Derin sevgilerin, yaşamın ocağı, Güneş,
Baygın toprağı kızgın bir aşkla öpen ateş,
Vadide uzanınca insan görüp yaşıyor
Gelinlik bir kız gibi toprak kanla taşıyor;
Bir elin kaldırdığı geniş göğüslerinden
Akıyor Tanrısal aşk, akıyor kadınsal ten,
Köpürmüş besi suyu, ışıklar var içinde,
Nice can hücreleri kaynaşıyor içinde!

Ey Doğa'nın Anası

— Ey Venüs, ey Tanrıça!

Nerde eski çağların gençliği, kutsal ece,
O peri kızlarının öptüğü nilüferler,
Ağaçları kemirip duran yarı tanrılar!
Kösnülü satyre'ler yok, kır tanrıçaları yok,
İrmağın dalgaları, o besi suları yok.
Pan'ın damarlarına koca bir evren sunan
Keçi ayaklarında toprağı canlandıran
O yeşil ağaçların kırmızı kanı nerde?
Kuş sesleri, göklerin altında perde perde
Dalların arasından seviyi şakıyordu,
Toprak İçini diri Doğa'ya döküyordu;
Orda Büyük Denizler ve kuşlar cıvıldağan
Dilsiz dallar, toprak, beşiğimizi sallayan
Tanrıyla kucaklaşan bütün hayvanlar orda!
Nerde geçmiş zamanlar? Cybèle'in çağı nerde?

Derler ki, bir zamanlar yüce bir İnsan vardı,
Tunç arabalarıyla nice kentler aşardı,
Emiyordu Cybèle'in memelerini insan
Küçük bir çocuk gibi kucağında oynayan.
Tanrıça ak sütünü cömertçe sunuyordu,
— Eskiden temiz, tatlı, güçlü bir insan vardı.
Yazık! Şimdi bir şeyler bildiğini sanıyor
Oysa, kör, sağır, dilsiz, sürekli aldanıyor.
— Yine de tanrılardan, tanrılardan çok yüce,
İnsan Kral, Tanrıdır, betiğine gelince
Aşktır. Ah! Kana kana içseydi o gözeden
Tanrıların ninesi Cybèle'in memesinden;
Ve ten çiçeklerinin kokusuyla arınmış
Masmavi dalgaların aydınlığında yunmuş
Köpüklerin yüzdüğü gülpembe göbeğini
Durgun sulara yayan ölümsüz Astarté'yi
Terketmeseydi keşke. O iri gözlü, kara
Göklerin Tanrıçası Astarté buyurunca
Şakırdı ağaçlarda bülbül, yüreklerde aşk!

Tek sensin, Kutsal Ana, inandığım tanrı, tek.
Mavi Afrodite! Şimdi yollar dikenli, çalı
Öbür Tanrı haçını boynumuza takalı;
Ten, Mermer, Çiçek, Venüs, sana inanıyorum!
— İnsan üzgün ve çirkin. Giysiler, sanıyorum
Çıplaklığını değil, saflığını örtüyor
Tanrısal bedenini gizleyip kirletiyor.
Olimpos dağlarının kayaları gibi dik
İnsan bir köle oldu, başı haçlara eğik!
Ki solgun kemikleri ölümden sonra bile
O ilk güzelliğine saygısız şekli ile
Yaşamak sevdasında. — Yücelsin diye erkek
Yükselebilsin diye sonsuz seviye erkek
Toprağımız, mayamız Kadın sararıp soldu
Zincirlere vurulup Tanrıya sunak oldu.
«Kadın mıyım, neyim ben, çoktan unuttum» diyor
Bu kepezeliğe kargalar bile gülüyor.
— Ey tatlı, yüce Venüs, n'olur bizi bağışla!

Geçmiş çağlar yeniden gelebilse bir daha!
— Çünkü görevlerini bitirdi artık insan
Yorgun düştü putları kırıp parçalamaktan!
Tüm Tanrılardan özgür, yeniden dirilecek

«Madem göklerden geldim, gökler nerde» diyecek.
Ve ölümsüz, yenilmez önderimiz, Düşünce
Yer altındaki tanrı, yer yüzüne çıkınca
Tutsaklığın düşmanı, tüm korkulardan uzak
Düşünce, zincirleri kırmaya başlasın, bak
Çivisini çakacak göklerin her katına
Son verecek Tanrının göksel saltanatına.
Düşünce, diyeceksin, benim tek Kurtarıcım;
— Denizlerin bağrında, görkemli, altın Bacım.
Büyük Evrene büyük seviyi sunacaksın
Sonsuz bir gülücükte arınıp, yunacaksın.
Koca bir çalgı gibi Dünyamız titreşecek
Haz dolu bir öpüşle kendisinden geçecek.
Güçlü insan, kucakla, mutsuzları sevindir!
— Dünya aşka susamış, susuzluğunu dindir.

(İnsan, özgür, görkemli başını kaldırdı, bak
O ilk güzelliğimiz nasıl ışıldıyacak!
Dize gelecek tanrı, sunağında bedeninin.
İçinde yaşadığı bir zaman kesitinin
Armağanıyla mutlu, hüznüyle solgun insan
Her şeyi bilmek, görmek istiyor, usanmadan
-- Düşünce, ki çağlardan beri gemlenen kısırak
Şaha kalkıp nedenin nedenini soracak.
İnsan İnanca özgür düşünceyle kavuşur
Öğrenmeye çalışır, inceler, sorar durur,
— Gökler neden dilsizdir, uzay içinde ne var?
Ve neden kumlar gibi kaynaşıyor yıldızlar?
Yükselsek, hep yükselsek göklere, doruklarda
Çoban'a rastlar mıydık korkunç sonsuzluklarda
İnsan yığınlarını sürüler gibi güden?
Ezgileri bir sesin, çağlardır sürüp giden
Sarsar mıydı boşluğun sardığı dünyaları?
— Peki ama, gerçeği görebilir mi İnsan?
Gördüm: İnanıyorum diyebilir mi İnsan?
Ya düşler düşüncenin sesinden güçlü ise?
Çok kısaysa bu yaşam, insan erken geldiyse?
Bu bilmecenin gizi bilinir mi, nerededir?
Belki batan bir gemi gibi Denizlerdedir:
Hücre çekirdekleri, Kalıtlılar, Tohumlar
Kocaman bir Pota'nın içinde bekliyorlar.
Sıvayıp kollarını hamarat Doğa Ana
Niyetli mi insanı yeniden yaratmaya
Buğday başaklarında, güllerde sevmek için?..

Hiçbir şey bilmiyoruz! — Ne nasıl olmuş, niçin?
Bilgisizlik, kuruntu, sarmış kuşatmış bizi
Kara bir cübbe gibi, soldurmuş tenimizi!
Ana rahminden düşen insan-maymunlarız biz
Saklamış sonsuzluğu bizden yorgun usumuz.
Öğrenmek istesek de : — Kuşkular «hayır» diyor,
Kara kanatlarını üstümüze geriyor...
— Kaçıyor uzaklara soluk soluğa ufuk!...

Kavuşturmuş kollarını, ayakta, dimdik
Duruyor İnsan şimdi, gök perdesi açılmış,
Artık ne bilinmeyen, ne de gizemler kalmış!
İnsan şarkı söylüyor.. şarkı söylüyor orman
Ezgiler yükseliyor ırmağın sularından.
Bir mutlu şarkıdır bu, ışığa, güne gülen
— Bu aşktır! Bu aşktır hey! Bu Kurtuluştur gelen!..)

Ey yeniden doğan aşk, ey yüceliği tenin
Ey kızıl taçlı şafak, utkusu düşüncenin,
Küçük Eros, Kallipyge, donanıyor karlarla
Kadınlar ve çiçekler güzel ayaklarında
Dizleriniz dibinde açılıp yeşerecek
Tanrılar, Oğulları sizlere baş eğecek!
Ey büyük Ariadné, güneş altında, beyaz
Kıylara hüznünü hıçkıran avaz avaz,

Dalgalarda yüzdüren Thésée'nin yelkenini,
Sen ey tatlı, ergen kız, geceler nasıl seni
İncitti? Konuşma, sus! Kara üzüm nakışlı
Altın arabasında Lysios, çatık kaşlı,
Kösnülü kaplanlarla ve panterlerle kızıl,
Frikya kırlarında geziyor usul usul,
Masmavi ırmakların kıyısında kayıyor
Karanlık köpükleri kırmızıya boyuyor.
— Zeüs, Boğa, boynunda Europé cırılçıplak
Küçük bir çocuk gibi sarmış kollarını bak
Tanrı'nın dalgalarda titreyen sert boynuna
Bırakmış bedenini maviliğin koynuna.
Sallıyor Zeüs onu sularda, beşik gibi
Çevirince yüzüne tanrısal gözlerini
Kızın çiçek yanağı sararıyor, soluyor
Tül tül, Zeüs'ün güçlü alınına yayılıyor,
Kapanıyor gözleri kutsal öpücüklerle
Okşuyor saçlarını dalgalar köpüklerle.

— Zakkum ağacı ile geveze lotüslerin
Arasına kayıyor Büyük Kuğu, ve serin
Suların sevgilisi Leda'ya sarılıyor.
— Cypris, acayip güzel, dalgalara salıyor
İri göğüslerini, yuvarlak, kemer gibi
«Ben bu durgun suların ecesiyim» der gibi
Geçiyor usul usul, Cypris, tanrı bakışlı
Kar glbi beyaz karnı kara köpük nakışlı.
— Utku anıtı gibi dimdik, güçlü bedeni
Aslan derisi ile kaplanmış kıllı teni
Hayvan Eğiticisi, Herakles gök yüzünde
Hışımla ilerliyor bulutların izinde!

Yarı aydınlık yaz gecesinde, çırılçıplak
Ayakta, saman gibi solgun, düşler kurarak
Ağır dalgası, o uzun, mavi saçlarının
Benek benek uçuk alnında, hülyalı, dalgın
Köpüğün kızardığı alaca karanlıkta
Bakıp duruyor Dryade, sessiz ve sakın ufka.
— Ürkek, beyaz Séléné, tül örtüsünü atmış

Yiğit Endymion'un nazla dizine yatmış,
Solgun ay ışığında öpüşüp duruyorlar.
— Uzakta, ah uzakta ağlayan bir Kaynak var
Çeşmeler Tanrıçası Nemfüs'ün göz yaşı bu
Köpüklü bir vazoya dayamış ak kolunu
Beyaz tenli güzel delikanlıyı düşünüyor
«Sularım, alın onu, bana getirin» diyor.
— Gecenin saçlarında serin bir sevda yeli,
Karanlık ormanlarda Doğa Ananın eli
Ağaçları, dalları yoklarken birer birer
Duruyor ayakta dimdik, korkusuz Mermerler,
Kuşların alnında yuvalandığı Tanrılar,
-- Dinliyor Dünyamızı ve İnsanı Tanrılar!

OFELYA

Yıldızların uyuduğu, sessiz, kara
Dalgalarda Ofelya iri bir zambak,
Yüzüyor tül gibi, uzanmış sulara...
— Avcı borularının ezgisinde bak.

Bin yıl geçti, Ofelya yine üzgün,
Uzun sularda kefen gibi akıyor,
Bin yıldır, gündüz, gece, deli gönlünün
Hüznünü meltem yellerine döküyor.

Açıp, sularda salınan tüllerini
Beyaz göğüslerini öpüyor rüzgâr,
Söğütler eğmiş omzuna dallarını
Ağlıyor. Uykulu alnında kamışlar.

Yöresinde üzgün nilüferler bazan
Dağıtıyor kızılağacın uykusunu,
Bir kanat vuruşuyla dallar yuvadan
— Salıyor yıldızların altın şarkısını.

Sen ey solgun Ofelya, kar gibi güzel!
Sulara gelin oldun ergen çağlarda!
— Çünkü Norveç doruklarından esen yel
Özgürlüğün tadını öğretti sana:

Savuran bir soluk gür perçemlerini
Büyüyordu düşlerinin akışında;
Dinliyordun Doğa'nın ezgilerini
Ağacın, gecelerin yakınında;

Çünkü boğuk sesi çılgın denizlerin
O tatlı, çocuk göğsüne vuruyordu;
Bir nisan sabahı, yorgun bir atlı senin
Dizlerinde sessizce oturuyordu!

Gök! Aşk! Özgürlük! Bu nasıl düş Deli Kız!
Güneş vuran kar gibi eriyip gittin;
Konuşma, sus! Seviyi bizlere dilsiz
O mavi gözlerinle çoktan öğrettin!

— Ve diyor ki Ozan: Aydın gecelerde
Ofelyam çiçekler devşiriyorsun;
Hep böyle yüz ak gelinliğiyle suda
Dalgalar beşiğini sallayıp dursun.

15 mayıs 1870

ASILMIŞLARIN BALOSU

Balıkçıl darağacında
Selâhaddin ölüleri
Dansediyor, dansediyor
Şeytanın şövalyeleri.

Yüzleri buruşuk, küçük, kara kuklaları
Çekmiş sayın Belzebuth bir iple gök yüzüne
Oynuyorlar şakırdadıkça kunduraları
Tutulmuşlar bir Noel ezgisinin hūznūne.

Kara orglar gibi ince, uzun kollarını
Bak şimdi kucaklıyor çarpık, küçük kuklalar
Bir zamanlar aksoylu hanımların sıkıldığı
Bilekleri iğrenç bir aşka dokunmadalar.

Hoyda! şen oyuncular, artık düşünmiyen baş!
Takla atılabilir sehpalara öyle uzun!
Hop! bilinmesin artık bu ya dans ya da savaş!
Gıcırdarken kemani kudurmuş Belzebuth'un.

Ey bundan sonra sandal giymiyecek ayaklar!
Hepsi derilerinden gömlekleri sıyırmış:
Ama böyle çok daha memnun görünüyorlar
Başları üstüne kar beyaz bir şapka örmüş.

Titriyor bir tutam et arık çenelerinde
Çatlak kafalarına sorguç olmuş kargalar:
Çarpıp karton zırhlara gözüpekler, yiğitler
Ölü karanlıklarda sanki dolanıyorlar.

Esiyor balosuna iskeletlerin poyraz!
Darağacı inliyor demirden bir org gibi
Koşuyor ormanlardan aç kurtlar avaz avaz:
Gökyüzü andırıyor kızıl bir cehennemi.

Hoyda, beni de alın yaslı kabadayılar
Kırık parmaklarından geçen sessizce, bir bir
Bir aşk tespihi solgun omuriliklerinde:
Bura manastır değil, ölümler ülkesidir.

Oh! işte ortasında ölümler dansının bak
Sıçrıyor çılgın bir iskelet gökyüzüne
Sürüklenmiş boşluğa, at gibi şahlanarak
Sanki katı ipi boynunda duyuyor yine.

Çatlıyan uyluğunda büzmüş on parmağını
Dalgacı gülüşlere benzeyen çığlıklarla
Ve bir soytarı gibi barınağına girip
Sıçrıyor kemiklerin şarkılı balosunda.

Balıkçıl darağacında
Selâhaddin ölümleri
Dansediyor, dansediyor
Şeytanın şövalyeleri.

DOKSANİKİ ÖLÜLERİ

..Yetmişlerin Bonapartçı Fransızları, cumhuriyetçiler, 92'lerdeki babalarınızı anımsıyor musunuz, vbg..

PAUL DE CASSAGNAC (Le Pays)

Özgürlüğün o güçlü öpücüğüyle solmuş,
Doksaniki, doksanüç yılında ölenler, siz
İnsanlığın ruhuna ve alınına vurulmuş
Boyunduruğu sizler kırıp parçaladınız;

Acı çekerken bile acılarından büyük
Yırtık giysilerinde aşkla çarpan yürekler
Ölüm sizi bozkırda topladı höyük höyük
Yeni bir savaş için, ey unutulmuş erler!

Kanlarıyla yıkayan kirli büyüklükleri,
Sizler; Valmy, Fleurus, İtalya ölüleri
Ey milyonlarca İsa, karanlık, tatlı gözlü;

Kralların önünde şimdi başımız eğik,
Cumhuriyeti, sizi, uykulara terkettik,
— Yalnız Bay Cassagnac'lar söylüyor öykünüzü!

ERMİŞ TARTUFE'ÜN YAZGISI

Sırtında kara cübbe, ellerinde eldiven,
Dişsiz, salyalı ağızında dualar, pek tatlı,
Ve yüreği avuçlarında, mutlu mu mutlu,
Ermiş Tartufe, bir gün, başını alıp gıderken,

Usul usul yürürken, «Tövbe» — Hayta'nın biri,
Sofu kulaklarından sıkıca yakalayıp,
Bütün kötü sözleri yüzüne sövüp sayıp
Yırttı ıslak tenine alışkın giysisini.

Şeytan işi!.. Ermişin kıcı bağı açıldı,
Ne sırtında cübbesi, ne de tesbihi kaldı,
Beti benzi kül gibi, sararıp soldu, şaşkın,

Yakardı, bağışına sığındı Tanrısının.
Ama ne çare, Hayta son çapıtı alınca,
Kutsal Tartufe, çıcıplak, döndü Adem Babaya!

VENÜS

Yeşil, çelik bir tabutdan çıkar gibi
Eski yunak teknesinden, yavaş yavaş,
Saçları yapışkan, kırık dökük bir baş
Çıkıyor kendini kanıtlar gibi;

Yağlı bir boyun, ve kaburgalar, geniş,
Sonra sırtı, belirip kaybolan, fırlak,
Yuvarlak kalçaları uçtu ha uçacak,
Yağ katmanı, tenin altına yayılmış;

Omurgalar kırmızı. Feci kokuyor;
Tanımak isterseniz ayrıntılarla
Yaklaşıp büyüteçle bakmak gerekiyor.

Ne o! Kımıldıyor gövdesi. İrkilince
Çatlıyor kocaman iri memeleri;
— Kıcı yaralı Venüs, güzelliği köpekçe.

Charleville, Gar Alanı.

Çimenleri bile soluk, bu yavan, tatsız parkta
Her şey o biçim; ağacından çiçeğine kadar,
Perşembe akşamları tıknefes kasabalılar
Gezdirir kıskanç aptallıklarını sıcakta.

— Bandomızıkacılar parkın ortasında durur,
Çatlak, cırlak ezgiler ve sallabaş kelleleri...
En öndeki sıralara kodamanlar kurulur,
Noterin kafasında vergi dalavereleri;

Ve sonra tefeciler, gözlüklerine gizlenmiş,
Göbekli koca işyarlarla şişko karıları,
Dalkavuklar efendilerinin yanında sinmiş
Hepsinin üstünden akıyor bayağılıkları.

Bastonlarıyla kumları sürekli oyan
Emekli bakkallar yeşil sıralarda oturur,
Yine bütün konuştukları ortaklıklar falan,
Dönüp dolaşıp aynı söz: «Kaça mal olur!..»

Yaymış bir kanapeye kocaman kalçalarını,
Şu yağ tulumuna bir bakın, düğmeleri pek parlak,
-Yasakmış, kokusundan belliymiş- umurunda mı
Kaçak tütün içiyor dumanını savurarak.

Sırıttıyor ağzı kulaklarında ipsiz oğlanlar,
Ve mest olmuş dinliyerek cırtlak ezgileri
Gülleri gübreleyen köylü piyade erleri
Hoş görünmek için bebekleri okşuyorlar..

— Bense, orda, tıpkı bir öğrenci gibiyim, kılıksız,
Anasının gözü kızlar ağaçların altında,
Toyluğumun, çekingen hallerimin ayrımında,
Çevirip başlarını gülüyorlar arsız arsız.

Henüz omuzlarına dek bile gelmiyor boyum,
Giysilerinin örttüğü kutsal bedenlerine,
Perçemli gerdanlarının akça tenlerine
Tek söz söylemeden, sessiz, sürekli bakıyorum.

Potinlerimi giyip uzaklaşıyorum. Beni
Garip buluyor kızlar, ardımdan fısıldaşüyor.
— Onarıyorum ama kor gibi yanan bedeni
Dudağım dudaklarının özlemini taşıyor...

İLK AKŞAM

(ÜÇ ÖPÜCÜKLÜ GÜLDÜRÜ)

Çıplak, üstünde tek geceliği var
İnadına pencerenin camına
Sokuluyor yapraklarıyla dallar
Nasıl da hemen yanına yanına,

Koca bir iskemle, geldi oturdu
Kucağıma, gülüyordu çapkınca
Sanki döşemede ürkek bir kumru
Küçük ayakları ince mi ince,

— Mum rengine, sarı, küçük bir ışık
Kanat vuruyordu gülücüğünde —
Gül sineği gibi pembeye aşık
Oynuyordu ak göğsünün üstünde,

Öpünce minik ayaklarını ben,
Biraz hoyrat, biraz tatlıca güldü,
Ve dudaklarından, çın çın titreşen
Gül kristal bir gülücük döküldü,

Çekti ayağını, sevimli küçük
Ayağını, dedi: «Bitti mi işin?»
— Kızdırdı mı seni bu hoş öpücük
Ceza mıydı bana tatlı gülüşünl...

Dudaklarımın altında çırpınan
Yalnız gözlerini öptüm usulca,
Dedi: «Oh! böylesi çok daha iyi»
Afacan başını atıp arkaya.

«Söyliyecek bir çift sözüm var bayım..»
O sözünü henüz söyliyemeden
Bir öpücük ile ben noktadım,
Güldü, pek hoşnuttu, belli halinden...

Çıplak, üstünde tek geceliği var
İnadına pencerenin camına
Sokuluyor yapraklarıyla dallar
Nasıl da hemen yanına yanına.

GARİPLER

Gece soğuk, kar serpiyor
Fırıncı ekmek yapıyor,
Beş küçük çocuk

Bakıyorlar somunlara,
Yazık değil mi bunlara
Donları delik!

Ve fırıncının kolları
Çeviriyor somunları
Harlı fırında.

Somunların çıtırtısı,
Fırıncının zevzek sesi
Kulaklarında.

Büzülmüşler o daracık
Ana göğsü gibi sıcak
Delik önünde.

Ekmek, iftar sofrasının
Çörekleri gibi, bakın
Çıkıyor işte.

Delikten yaşam tütüyor
Böcekler ile ötüyor
Kızaran ekmek.

Çarpıyor, nasıl iştahla
Yırtık giysiler altında
Beş çocuk yürek.

Toplanmış kuşluk vaktinde,
Kırağı, ciyler içinde
Yoksul isalar.

Küçük delikte yüzleri,
Ekmeklerde aç gözleri
Ne söylüyorlar?

Büzülmüşler, bu alaca
Tan vaktinde, budalaca
Dualar kime?

Yırtık donları patlıyor
Bağırmaktan. Savruluyor
Gömlekleri kış yelinde.

Onyedi yaşlarında gelgeç oluyor yürek,
Şimdilik hoşça kalın gürültülü kahveler!
Böyle tatlı bir akşam bira neyine gerek
— Yeşil ıhlamurların altı dünyaya değer.

Haziran akşamları bu yollar sanki cennet!
Yum gözlerini solu, hava mis gibi nasıl;
Gürültüyle birlikte rüzgâr — uzak değil kent —
Şarap, bira kokusu taşıyor usul usul...

— Ve çevrilmiş ince bir dalla gökyüzü, kara
Mini mini tül gibi bir eşarbi andırır,
Tatlı titreşimlerle, küçük, beyaz, maskara,
Bir yıldız bu gergefe girip ışıklandırır...

Küçük bir hayvan gibi çırpınan bir öpücük
Tadı dudaklarında, dolaşırsın başıboş,
Bengi suyu şampanya, kanında köpük köpük...
Ey haziran akşamı! Ey coşkun onyedi yaş!

Solgun, kör ışığında bir sokak lambasının
Bakıp yürüyen genç kız, cilveli, ağır ağır
— Yanında baston yutmuş acayip babasının —
Bilmez, Robenson yürek romanlarla aldanır...

Bir göz atınca anlar, toy oğlanın teki der,
Hemen başını dönüp, küçük adımlarını
Sıklaştıracak hızla yoluna devam eder
Ölür delikanlının dudaklarında şarkı...

Aşıktır. Kıvançlıdır ağustos ayına dek.
Şiirler yazıp yollar. Sevgilisi boşverir.
Dostları çekip gider, günlerin anlamı yok.
— Derken, bir akşam üstü o tatlı mektup gelir!...

- Bu güzelim akşamı artık kutlamak gerek,
 - Girersin bir kahveye, gelsin bira, içkiler...
 - Onyedi yaşlarında gelgeç oluyor yürek
- Yeşil ıhlamurların altı dünyaya değer.

23 eylöl 1870

GÖNLÜMCE BİR KIŞ

O Kadına...

Sözüm söz. Mavi yastıklı pembe bir vagonda
Yola çıkacağız bu kış.
Ve çılgın öpücükler yuvalanmış her yanda
Aman ne rahat, başıboş.

O kara şeytanları görmiyeyim diye sen
O kurtların yüzünü
Akşamın gölgeleri sarkınca pencereden
Yumacaksın gözünü.

Yanağın kaşınacak, n'oldu? Böcek mi sokmuş?
Yoo... çılgın bir örümcek gibi küçük bir öpüş
Esende geziniyor

Eğip boynunu, bana, «Haydi ara!» diyorsun,
Bu gezgin örümceği aramak biliyorsun
Tatlı zamanı yiyor...

*Vagonda
7 ekim 1870*

Bay P. Demeny'ye

Pek çalımlı, halinden hoşnut Anne'si evin,
Gidiyordu kapayıp sayfasını ödevin,
Görmüyordu o mavi gözlerinde çocuğun
Yankısını çirkefe terkedilmiş bir ruhun.

Büyümüş de küçülmüş gibi, bütün gün kanter
İçinde buyruklara başeğse de, çizgiler
Ah, o kara çizgiler, çocuğun iki yüzlü,
Küflü, loş odaların karanlığında gizli
Davranışını ele veriyordu bakınca.
Elleri kalçasında, odasından çıkınca,
Annesinin yanından ağır ağır geçerken,
Kapalı gözlerinde noktalar uçuşurken,
Hüznünü söylüyordu, yürüyüşü, yapısı.
Ve gün batıp açılınca akşamın kapısı,
Gece lâmbanın kesik bir alevi yüzünde
Gün'ün çatıdan sarkıp ağaran körfezinde
Hırıltısı gelirdi yukardaki odadan.
Yenik, yorgun ve alık, yaz yürüdüğü zaman,
Helâya bir girince çıkmak bilmezdi, orda
Karışan yok, rahatdı, burnu sidik dolsa da.

Kışın, kar yağar, kokularından arınınca
Daha bir ağarırdı, aydınlanırdı bahçe,
Uzanıp eteğine yere batık duvarın
Dinliyordu uğultusunu uyuz dalların,
Balık dilimi gözleri, şaşkın, bakıyordu;
İnsaf! Bu çocukların yok mu yuvası, yurdu?
Düşmüş yanaklarına gözbebekleri, cılız,
Kimin bunlar? Yabancı mı? Böyle yoksul, yalnız,
Çamura bulanmış, ince, arık parmakları
Ot kokan partal giysilerin altında saklı,
Budalalara özgü tatlılıkla konuşan
Garipleri izlerken yakaladığı zaman
Ürküyordu annesi. Çocuğun bakışları,
Sonsuz sevgiyle dolu sonsuz yakarışları
Sorar gibiydi Annesine: — Bu telaş neden?
Mavi gözleri vardı, mavi, — yalan söyleyen!

Yedi yaşına bastı, yaşam üstüne nice
Düşler kurdu, ah, düşler, yapraklar devrilince
Resimli güncelerde, İtalyan, İspanyollar,
Esrik bir özgürlüğün ışıldadığı çöller,
Loş ormanlar, güneşler, ırmaklar, güney dallar
Kızarmış gözlerinden akıp gidiyorlardı.
— Sekiz yaşlarındaydı — yan evin işçi kızı
Delidolu, kılıksız, üstüne sıçramaz mı!
Dişledi kabasını — kızın donu da yoktu —
Boğuştular bir süre, yoruldu, canı çıktı,
Yumruklar yediyse de böğrüne, kafasına
Teninin kokusunu götürdü odasına.

Aralık ayının yavan pazar günlerini
Hiç mi hiç sevmese de, sessiz, alıp yerini
Üstünde mahun ağacından yapılmış sıranın
Bakıyordu sarı yapraklarına Tevrat'ın.
— Gece düşler kurardı yatağa yattığı an.
Sevmiyordu Tanrıyı, ama, kızıla çalan
Akşamları tellallar davula üç kez vurup
Sağır gürültülerle kulakları doldurup
Buyrukları duyurur halkı eğlendirirken
Kara tulumlarıyla varoşlarına dönen
İşçileri kendine daha yakın bulurdu.
— Düşlerini sevdalı çayırılar doldururdu.
Çayırılar ki içinde ışıklı çalkantılar,
Altın rengi yapraklar, kutsal, ermiş kokular
Kıpırdanıyordu, sular gibi, sessiz, durgun!

Karanlık nesnelerdi tek dostu. Akşam, yorgun,
Çatıdaki küf kokan, pencereleri örtük,
Soluk mavi boyalı, içinde, eski, tek tük
Eşyanın bulunduğu odaya çekilince,
Düşünür, romanını okurdu bütün gece.
Neler, neler geçmezdi özlem dolu usundan;
Aşı boyası gökler, sislere batmış orman,
Dallarda yıldız yıldız açan ten çiçekleri.
Düşler bitip, yalnızlık odanın her yerini
Doldurunca bozgunlar, bunalımlar başlardı.
İnsafl Orda, yukarda çarpan bir yürek vardı;
— Sarı, kaba çuhanın üzerine uzanmış
Kendini kentin usul gürültüsüne salmış
Dört duvar arasında soluyan derin derin
Düşünde çarşaf gibi yelkeni gemilerin.

26 mayıs 1871

Akşam, saat beş.

İşte Charleroi'da, Yeşil Meyhanedeyim,
Sekiz gün, yırtık papuç yollar teptikten sonra.
— Tereyağı, ekmekle kızarmış et istedim,
Gel keyfim gel! Rahat, kuruldum yeşil masaya.

Mutluydum, uzattım ayaklarımı güzelce,
Bir kız, ben işlemesine bakarken halının,
Gözleri fıldır fıldır, memeleri koskoca,
Bir kız geldi yanıma. Gülen bakışlarının

Ürkekliği bir öpücük yüzünden miydi? Yo!
Gülümsedi. Renkli bir tabakta tereyağı,
Ekmeği ve eti getirip koydu önüme.

Kızıl, beyaz, pembe et, mis gibi sarmısaklı
Yanında koca bir bardak bira, bol köpüklü
Yaldız yaldız yanan, kaçak akşam güneşinde.

Ekim 1870

Bir Belçika aşevi, cila ve meyve kokan;
Kurulmuş Iskemleme yemeğimi yiyordum.
Bir yemek ki sormayın, buyursun canı çeken,
Yeter ki karnım doysun, şükredip duruyordum.

Rahattım.. oh ne güzel çalar saatın sesl..
Derken mutfak açıldı, boyanmış, sürmelenmiş,
Yanaştı cilve ile aşevi hizmetçisi,
Umursamaz göründüm, başımı öne eğmiş.

Bir baktı, dudak büktü küskün bir yüzle bana
— Bastırıp parmağını şeftali yanağına —
Masada çatal kaşık, ne varsa topladı,

İstediği tatlı bir öpücüktü sanırım,
Belçikalı kızları bakışından tanırım,
— Üşüttüm, yanağıma dokun anlarsın, dedi.

*Charleroi,
Ekim 1870.*

KUYTUDA UYUYAN ASKER

Yeşil bir kuytudaki gümüş ot kümesine
Takılmış, dell gibi şarkı söylüyor ırmak,
Şavkıyor, ışık köpüren ovanın sesine
Vermiş kendini güneş, şavkıyor dağlardan bak.

Bir asker, ağzı açık, başı çıplak, ve dalgın,
Boynunu mavi dere çiçeklerine salmış,
Işığı ağlatan yeşil yatağında, solgun,
Otlarda, bulutlar altında uyuya kalmış.

Uyuyor, ayakları çiçeklerde, çocuksu,
Yüzünde ne bir acı, ne de ölüm korkusu,
Üşüyor; Doğa Ana, onu kollarıyla sar!

Artık hoş kokulara bile yabancı işte,
Ellerinl göğsüne kavuşturmuş, güneşte
Uyuyor. Sağ yanında iki kızıl delik var.

Ekim 1870

BAŞIBOŞLUĞUM

(Fantezi)

Ellerim yırtık cebimde, ayaklarımda yer,
Üstümde gök, paltom o biçim haliyle,
Kırlarda özgür, başıboş yürürken böyle,
Aman Tanrım! Neler geçmedi içimden, neler!

Kocaman bir delik pantolonumun kıkında,
Geceye gülen yıldızlar altında gezerek,
Dizeler yazıyordum, sayıp heceleri tek tek,
Ben Kırların Parmak Çocuğu, düşler içinde.

O tatlı eylül akşamları, yol kıyısına
Çöküp kulak veriyordum yıldızların sesine,
Sert bir şarap gibi, alnımda çiy damlaları.

Kırlarda koşmalar söyleyen ozan sazıydım,
Uzanıp çekiyordum yırtık çoraplarımı,
Sokulmuş yüreğime, ayağım, köylü ayağım!

DOLAP

Koca dolap, kimlerle köhneyip gittin böyle,
Yaşlıların sevimli, tonton halini aldın,
Açınca kapağını, hangi yıllardan, söyle
Eski bir şarap gibi akan bu kokuların?

Öncekilerden kalma, içinde neler, neler...
Kadın başörtüleri, kokulu çamaşırlar..
Şurda küçük bir eşarp, sararmış danteleler
Şurda ninelerimin boyun atkıları var.

Madalyonlar ve kadın saçları, sarışın, ak
Resimler, kurutulmuş çiçekler, yaprak yaprak
Karışmış kokuları meyve kokularına.

— Ey yaşlı dolap nice öykülere tanıksın,
Acep bildiklerini demek için mi bana
Açınca gıcırıyor ihtiyar kapıların.

AKŞAM DUASI

Şaşkın bir Melek gibi berberin ellerinde,
Biraları ardarda dikiyorum, oturmuş,
Kocaman gök yüzünün ipekli tüllerinde
Kıvrımlı bir Ada'yım, büzülüp dertop olmuş.

Tatlı yaralar açıyor bende binlerce düş,
Sıcak dışkılar gibi boş bir güvercinlikte;
Bakıyorum yaramın kabukları soyulmuş,
Kanatıyor altını kendisiyle birlikte.

Ve bütün düşlerimi yalayıp yuttuğum an,
Miğdeye indirince otuz bardak birayı
Bir boşalma gereği sıkıştırır o zaman.

Ben, dağ servilerinin Tanrısı gibi tatlı,
Sidiğini göklere, yükseklere attıran
Kulunuzu bağışlayın siğil ağaçları!

ÇALINMIŞ YÜREK

Üzgün yüreğim akıyor gemiye,
Bir gevişlik tütün tükrüğü gibi;
Çorba artıkları yüzümde, niye?
Üzgün yüreğim akıyor gemiye;
Ya bu kaba saba sözler ne diye?
Adamların bu zevzek gülüşleri?
Üzgün yüreğim akıyor gemiye
Bir gevişlik tütün tükrüğü gibi.

Buyurucu, ağulu konuşmalar
Onu nasıl baştan çıkardı bakın!
Ah! Dümende bambaşka dünyalar var,
Buyurucu, ağulu konuşmalar...
Siz ey beni büyüleyen dalgalar,
Alın krlı yüreğimi, arıtın!
Buyurucu, ağulu konuşmalar
O'nu nasıl baştan çıkardı bakın!

Tütünün posası çıktı çıkacak,
Ey çalınmış yürek n'eyliyeceğim?
Ayyaş hıçkırıkları başlayacak,
Tütünün posası çıktı çıkacak;
Mldem boşalıp boşalıp dolacak,
Ben ki, yenmiş, yutulmuşsa yüreğim,
— Tütünün posası çıktı çıkacak —
Ey çalınmış yürek n'eyliyeceğim?

Mayıs 1871

ÇİÇEKLERLE İLGİLİ OZANA SÖYLENENLER

Bay Théodore de Banville'e

Sarı yakut denizinin, böylece,
Sarsıldığı göklerde, geç vakte dek,
Coşku tenkiyesi zambaklar, nice,
Akşamının içinde işleyecek!

Bitkiler hint irmiği çağımızda
Şöyle çalışmağa başladığı an,
Zambak mavi pisliği, utansa da
İçecek dinsel düzyazılarından!

— Zambak, Kerdel efendinin zambağı,
Bin sekiz yüz otuzlar sonesinde,
Yanında karanfil, horoz ibiği,
Görkemle sunulan şu Menestrel'e!

Zambaklar! Zambaklar! Nerde zambaklar?
Ak çiçekler değil, dizende senin
Korkudan titreyen kol yenleri var
Ürkek yürüyüşlü Suçlu Dilberin.

Pek de sevimlisin, yıkandığında
Koltuk altları ağarmış Gömleğin
Kabarıyor, üstünde, yel vurdukça
Pis unutmabeni çiçeklerinin!

Sunuyor övgüne karşılık, sevi
Yalnız leylakları, — ey söz yığını!
Ve uzatıyor mor Menekşeleri,
Kara Nymphe'lerin şurup tükürüğünü!...

Ey ozanlar, defneler üstünde, al
Gülleriniz olursa şişirilmiş,
Binlerce dizeniz olursa, şapşal
Sekizlikler ağına düşürülmüş!

Banville Efendimiz, güllerden kanla
Dolu, şaşkın, karlar yağdırdığı an
Sahte iyiliksever yazılarıyla
Okurun gözünü morarttığı zaman

Unutmayın nonoş fotoğrafçılar
Ormanlarınızdan, kırlarınızdan
Hani, sürahiyle kapağı kadar
Bitkiler değişik yazdığınızdan.

Fransızlar, hırçın, gülünç, otobur,
Bitkisel Fransızlar, çağlar çağı,
Tazıların karnı gezinir durur,
Aranızda keyifle akşamları.

Korkunç resimleri Lotüslerin ve
Ayciçeklerinin.. hep aynı şeyler,
Genç kızlara Kudas törenlerinde
Verilen kırmızı, kutsal simgeler.

Yosma bentlerle Açoka Destan'ı
Apışını okurlara açıyor
Kuru sıkı, boş duman kelebekler
Papatyalara dışkılar saçıyor.

Yediğimiz kurabiyeler bile
Çiçek biçiminde, her yanda çiçek!
Yılan yok, minicik böcekler ile
Halıda, perdede uydurma çiçek.

Büyük Kentin, sarıp sarmaladığı
Ve, yaramaz yıldızlar rengindeki
Sütleri ağızlarına sağdığı
Bitkiler ağlıyor bebekler gibi.

Beyler, öttürdüğünüz zurnalardan
Nasıl uzanıyor şekerli diller
— Eski şapkalarda pişmiş yumurta,
Zambaklar, Sultanlar, Leylaklar, Güller!...

İSA İLE İLK BAĞIT

Şu köy kiliseleri zırvanın zırvasıdır
Direklerin dibinde onbeş çirkin yumurcak
Ayaklarından taşan kokular gibi ağır
Aptalca vaızları dinlerler hırlayarak.
Yaşam yürür, dallardan sızan güneş uyarır
Yaşlı renkleri, çarpık camlardan uzanarak.

Dışarda burcu burcu, taş, anaç toprak kokar
Toprak kokar, görkemle titreyen dişi kırdı
İnce dağ yollarının kıyısında, başaklar.
Çakal eriklerinin göverdiği dallarda
Kara dut'da, yaban gül ağacında yaşam var,
Yaşam var al toprağa bulanmış çakıllarda.

Her yüz yıl saygınladır bu hangar gibi yerler
Mavi kireç şerbeti ve pıhtılaşmış sütle,
Papazın vızıltısı sofuluk ise eğer
Sinekler de kutsal mı, güneşli tabanında
Hanların, ahırların, kire batmış sinekler
Notre-Dame'ın ve Salnt'in hemen burnu dibinde?

Çocuklar, sessiz, yalnız, tutsaktır evlerinde,
Evler özentilerin, özenlerin yuvası;
Çıkarlar kiliseden, İsanın parmakları
Kaynaşır karıncalar gibi derilerinde.
Kararmış alınları güneşe salsın diye
Gürgen ağaçlarının gölgelediği çatı
Sunulur saygı değer o Papaz Efendiye.

Sonra ilk kara giysi, en güzel pasta günü
Resimlerle bezenmiş, Napolyon; Petit Tambour
Altında Joseph'ler ve Martha'lar dillerini
Çıkarıp sırtarak töreni bekler durur
Sürsün diye çağlarca kiliselerin ünü
Sümüklü ellerine bağit tutuşturulur.

Kızlar kiliselerin demirbaşı gibidir,
Akşam duası ile görevler biter bitmez
Gençlere cilve yapar, kırılıp dökülürler.
Oğlanlara gelince; yanlarına varılmaz,
Kahvelerde tanınmış evleri çekiştirir
Ve acayip şarkılar haykırır avaz avaz.

N'apar Papaz Efendi, dualar bittiği an?
Tasarlar çocuklara yapacağını yarın,
Özlemiyle tutuşur, ellerinde oynayan
Yuvarlak, bingil bingil o tombul kalçaların.
Ve sonra Gece gelir, sessiz, sahile çıkan;

— Gece kara korsanı yıldızlı ufukların.

★

Bir göz gezdirdi Papaz devri gün kurbanlara
Kimi işçi çocuğu kimi zengin çocuğu
Kaçın kurası Papaz, sonunda bula bula
Kapıcının zavallı, yoksul kızını buldu:
«İsaya evli bu kız, tüm ergenler adına
Bu büyük Gün'de karlar ak gelinliği oldu.»

★

Yazık, devri gün, canlı cenaze Kilisenin
Uğultusuna benzer bir titreyiştir başlar,
Sarsılıyor bedeni, son çırpınışı tenin
Yürek göğüs kafesinde gittikçe yavaşlar.

Aptal bacılarına coşkuyla uçar gibi
Ellerini göğsüne koymuş, gitti gidiyor
Sayarak Kızlarını İsanın, Melekleri
«İşte ruhum kanatlandı, ölüyorum» diyor.

Erdemli göğüslerin saf kanına bulanmış
Alınları dalgalı göklerle öpüşüyor.
Kurtarıcı!.. — Sözcükler salt dualarda kalmış,
Güneşlere büyük, karlı çamaşırlar düşüyor.

Sion Ecesi, bu kız, şimdiki ve gelecek
Ergen kızlar adına, zambaklar, reçellerden
Daha soğuk buzlu Bağışını dişliyerek
Gelin geliyor sana kutsal kiliselerden.

Zaman olur Ergen Kız yalnız İncilde kalır,
Gizemli kanatları kopuverir bakarsın
Yerlerini kırık dökük görüntüler alır
Kızıla boyadığı hüznün ve ağaçların.

Çocukların giydiği kutsal bağıt gömleği
İsa'nın çıplak, kanlı bedenini örtüyor,
Erdemsizce, her şeyi öğrenme deliliği
Duru maviliklerin düşünö ürkütüyor.

Hıçkırıyor, ağlıyor, gömmüş, çocuk alnını
Yastığına, can veren bu zavallı yoksul kız,
Sevgi, ışık istiyor, evlerin karanlığı
Avlular şimşeklerle ışımaz bilirsiniz!

Kıvranıyor kızcağız dönüyor sağa sola
Ateş içinde yanan karnını ve göğsünü
Serinletsin diye yel, esmer bir el usulca
Kaldırıyor odanın mavi çul perdesini.

İkindi, kalktı, — kuşluk — camlarda gün ışığı,
Kendini hâlâ pazar dualarında sandı,
Uçuk mor perdelerin salladığı beşiği
Durdu. Yatak ve yorgan kızıl kana boyandı.

Ne kadar güçsüz kalsa bile Tanrı katında
Kendini bir o kadar yücelmiş sanıyordu
Oysa göklerin üzgün bakışları altında
Eski ateşli yürek küllenip sönüyordu

Ve gece, gelinlerden bıkmayan, usanmayan
Meryem Ana onları yıkayıp coşuyordu,
Sayrı yüreği, sessiz çığlıklarla kanayan
Güçlü günlerin aşkıyla dolup taşıyordu.

İsa'nın yeni eşi, bu zavallı kurbanı,
Görünce, mumlarını hemen yakıp yıldızı
İndi avluya, attı bütün çamaşırları
Yıktı kara çatıyı ve serinletti kızı.

Suluk soluğa geçirdi kutsal gecesini
Çatıda, mumlara ağıyordu ak ışıklar,
Dinliyordu gümbür gümbür yüreğin sesini
Duvardaki çılgın asmalar, sarmaşıklar.

Basık göğün erguvana boyadığı camlar
Yüreklerinin gözleriydi bakan avluya,
Çamaşır sularıyla kokuşan kaldırımlar
Acırdı uykusundan uyanan duvarlara.

Kutsal çabası hâlâ acunları çarpıtan
Ey kirli çılgınlıklar, şu zavallı, şu bitkin
Kızın tenini cüzzam yeyip bitirdiği an
Kim diyecek: bu korkunç yıkımın nedeni kin.

Tüm isterileri düğüm düğüm örülecek
Mutsuzluğun acısı altında milyonlarca
Ak Meryemler düşleyen aşığını görecek
Bir sevi gecesinin hüznü sabahında:

«Öldürdüm biliyor musun, usul usul seni,
Aldım ağzını, yüreğini, nen var, nen yoksa,
Ve şimdi sayıyorum, n'olur yatırsınlar beni
Gece sularının Ölülerı arasına!

«Çok gençtim, İsa oldu soluğumu kirleten,
Doldurdu tüm pisliklerini gırtlığıma dek!
Yünler gibi derin saçlarımı öpüyordun sen,
Hoşlanıyordum... ah! umurumda değil artık.

«İnsanlar düşünmez ki, iğrenç saldırısının
Yöneldiğı sevilen, en sevdiği şey yalnız
En orospucasına, en hüznünlü olandır
Hatadır size karşı uçup kanatlanmamız!

«İlk bağıt törenim de yapıldı gereğince
Anlayamadan öpücüklerin neyin nesi
Yüreğimde, tenimde, kutsal tenin değince
Kaynaşıyor İsanın kokmuş öpücükleri!»

Bunları söyleyince, kızın, çürümüş, üzgün
Ruhuna yağmur gibi lânetlerin yağacak,
Yaşamın tadılmadık meyvesini çocuklar
Doymak bilmez Kin'ininin ağzına tıkayacak.

Ey güçlerimizin sürekli hırsız İsa!
İki bin yıldır o solgun yüzüne adadın,
Utançla, ağırlarla çöküp gitmiş, toprağa
Çivilenmiş alnını hüznü kadınlarının.

Temmuz 1871

Çığırtnan Kızılderililer çarmıha germiş,
Çakmış kanlı direklere yedekçilerimi,
Kendini özgür Irmaklara kapıp koyvermiş
Götürüyordu sular uzaklara gemimi.

Ne İngiliz pamuğu, ne de Felemenk unu
Ne tayfa patırtısı, ne başka derdim kaldı
Bitirdi yedekçiler ahret yolculuğunu,
Özlediğim yerlere doğru gemim açıldı.

Geçen kış, öfke ile çalananırken sular,
Çocuk beyinlerinden daha dilsiz, sağır, ben
Öyle koştum durdum ki, uğradığım Adalar
Yıldılar şamatadan, görkemli gürültüden.

Sabah, uyanışımı fırtınalar kutsadı,
Mantardan daha hafif, dalgalarla oynadım.
Ölümler yolculuğu, yolculuğumun adı
İlk on gece ışıksız nice ülkeler aştım!

Çocuklar nasıl hazla elmayı ısıtırsa
Öyle iştahla doldu çam tekne yeşil su,
Üstüm başım, dümen, kanca, gemide ne varsa
Baştan başa kustumuk ve mavil şarap tortusu.

Suların süt gibi ak, yıldız kokusu sinen
Şiirinde arındım o zamanlardan beri,
Unutamam bir ölü gibi aşağı inen
Gökyüzünün denizle kucaklaştığı yeri.

Ki orda mavilikler, coşkular ve güneşin
Pırıltısı, ezgiler, bir sönüp bir yanıyor
Telli sazlardan büyük, alkolden daha etkin
Aşkın acı kızılıkları mayalanıyor!

Bilirim nasıl döğer kıyıları dalgalar
Şafağın güvercinler gibi coştığı anı
Akıntı ne, hortum ne, gökler nasıl çatırdar
Ben gerçekte yaşadım düşlerde yaşananı.

Gizemli korkularla yüzünde benek benek
Güneşi gördüm uzun buzlara ışık tutan,
Ve dalgalar gördüm, usta oyunculara denk
Ürpertilerini çok uzaklara yansıtan.

Uyanışını gördüm fosforların usulca
Karlı geceler gördüm, göz alan, boncuk boncuk
Nice besi suları gördüm düşümde, nice
Denizin gözlerine konan tatlı öpücük.

Takılıp Meryemlerin gümüş ayaklarına
Tıknefes denizlere açılan yeşil suyu
Azgın boğalar gibi sığ kayalara binen
Hırçın çalkantıları izledim aylar boyu.

İnsan derisinden, panter gözlü çiçeklerle
Donanmış Florida'ya oturmaz mı gemim!
Dizginlerini germiş, sarmaş dolaş göklerle
O renk renk ebem kuşaklarına ne diyelim?..

Kaynayıp fokurdayan dev bataklıklar gördüm
Çürümüştü içinde sazlarla Leviathan!
Nice çökmüş limanlar, nice yıkıklar gördüm
Nice obur burgaçlar çağlayanları yutan!

Gümüş güneş, buzullar, gökler, fildişi sular
Karanlık bir körfezde gemim karaya vurdu,
Tahtakurularının kemirdiği yılanlar
Siyah kokularıyla dalları arıyordu!

Görsün isterdim, görsün, çocuklar, altın pullu
Gümüş balıklarını o mavi dalgaların
Neler çektim anlatsın köpükler, çiçek dilli,
Bir liman bulmak için eteğinde rüzgârın.

Bu uzun yolculuğun yorgun kurbanı deniz
Ağlardı, ve ben gözyaşlarında sallanırdım,
Sundukça sarı dişli, mor çiçeklerini, diz
Çökmüş bir kadın gibi öyle kalakalırdım...

Ala gözlü, cırlak kuşlar çığlıklar atarak,
Dışkı yağmurlarıyla ada yakın diyordu,
Boğulanları suda uykuya bırakarak
Yelkenleri şişirmiş, gemim ilerliyordu!..

Ben bir gemiyim yitik, saçlarında koyların
Fırtınalarla kuşsuz göklere atılmışım,
Yelkencisi Monitor Beylerin, Hanse Beylerin,
Esrik su kemikleri aramak değil işim:

Gökyüzünün kızaran duvar gibi damını
Bendim, özgür, sislerde tütün içerek oyan,
Tanınmış ozanlara güneşin cüzzamını
Gökyüzü sakağısı ve reçeller taşıyan:

Bendim, denizötesi gökleri kızgın temmuz
Başına vura vura yıkıp çökerttiği an,
Yüzümde ayça titreşimleri, bütün bir yaz
Deniz aygırlarıyla mavi sularda koşan:

Nasıl da titriyordum, yüzelli mil öteden
Kösnülü burgaçları fısıldayınca deniz,
Mavi durgunlukları ip gibi eğiren, ben,
O eski Avrupalı ne aradım, bilseniz!

Adalar gördüm, adalar, yıldız yıldız yanan
Sayıklayan gökleri açmış kapılarını:
— Bu dipsiz gecelerde mi, ey Gelecek Zaman
Uyur, sürgün edersin nice altın kuşları? —

Akşamlar ağlatıyor! Ağladım, çok ağladım!
Ay ışığı insafsız, güneşim acımasız:
Buruk aşklar uğruna uyuşuk, esrik kaldım,
N'olur bu gemi batsın! Beni de alsın deniz!

Avrupa sularını bana sorsalar eğer,
Derim ki: Yarıklardan aksınlar ince ince,
Mutlu olsun, diz çökmüş, hüznü dolu çocuklar
Kâğıt gemilerinin yüzdüğünü görünce.

Hantallığınızla ben yunmuşum, ey dalgalar!
Pamuk tüccarlarına «hayır» diyor dümenim,
Artık benim için ne bayrak, ne bandıra var,
Bu öfkeli sularda ne de yüzebilirim.

BİT KIRICI BACILAR

Yanarken alev alev kızıl alnında acı,
Sabahı sayıklarken düşler içinde çocuk,
Yatağının ucunda belirir iki bacı,
Tırnakları gümüşten, parmakları incecik.

Pencerenin önüne oturturlar çocuğu
Mavi gök... maviliğin arıttığı çiçekler...
Top top gür saçlarında çiylele tüten buğu,
Ve o narin parmaklar, korkunç, büyülü eller.

Gül rengindeki, uzun, bitkisel ballar kokan
Ürkek soluklarının şarkısı başlar sonra,
Dillerini şaklatıp tısladıkları zaman
Tükrükler öpücüktür çocuğun dudağında.

Kokulu bir tenhada, kara kirpiklerinin
Kıpırtısı duyulur. Bacıların elleri
İşler hiç yorulmadan, elektrikli, serin,
Kıral tırnaklarında küçük bit ölüleri.

Ağız mızıkasının hımhım ezgilerinde
O Tembellik şarabı yline beynini yiyor.
Çocuk, okşayışların yavaşlığına göre,
Ağlamak istiyor, ölüp ölüp diriliyor.

SESLİLER

A kara, E ak, I kızıl, U yeşil, O mavi
Bir gün tüm gizinize ereceğim, sesliler;
A, sineklerin kara kadife göbek bağı
Kokuşmuş pisliklerdir uçup kondukları yer.

Ak çadırlar, buğular, karanlık körfezler; E,
Buz kargılar, eceler, demet titreyişleri;
Tükürülmüş erguvan kanlar I, gülüşleri
Dudakların öfkeyle, pişman deliliklerle;

Çevrimler, denizlerin kutsal titreşimi U,
Otlakların, kırıışıkların barış soluğu
Simya bilge yüzlere adını kazsın senin;

O, ey yüce Borazan, cığlık cığlığa öten,
Sesini Uydulara, Meleklerle ileten;
— O, Omega, menekşe ışığı Gözlerinin!

**YILDIZ PEMBE AĞLADI
(DÖRTLÜK)**

Yıldız ki, gül pembe ağladı kulaklarına,
Sonsuz, beyazı sundu tepeden tırnağa dek;
Deniz, kızılı ördü göğsüne ilmek ilmek,
Ve İnsan, karayı kanadı anaç bağrına.

KARGALAR

Akşamla susunca çanlar,
Soğuk basınca kırları,
Tanrım, kutsal kargaları
Duanın bittiği anlar
İndir göklerden doğaya
Kargalar çığlık çığlığa.

Rüzgârlar esiyor, bakın
Nasıl saldırıyor size
Yuvanıza, evinize!
Kargalar, haydi toplanın
Gömütle dolu yollarda,
Çukurlarda, oyuklarda,

Ölüp gidenler geçen kış
Tarlalarda dinleniyor,
Kargalar gökte dönüyor,
Yolcular düşünsün diye;
Kimler konup kimler göçmüş,
Sen ey hüzünlü kara kuş!

Büyülü gecede yitik,
Gemi direği gibi dik
Meşenin üstüne konan
Kargalar, kutsal kargalar!
Kış başladı, sizler susun,
Kırlarda kapalı kalan
Ve ormanlarda kaybolan
Onulmaz bozguna tutsak
Yaralı yürekler için
Mayıs bülbülü şakısın.

KIR TANRISININ BAŞI

İçinde öpücükler uyuyan
Görkemli çiçeklerle donanmış,
Yaprakları nakış gibi oyan
Mücevher kutusu, altın bir baş,

Ve bir slncap gibi Kır Tanrısı
Kırmızı çiçekleri otluyor,
Ağzında şarap ve kan tortusu
Bana bakıp gülmekten çatlıyor.

Kaçtı arasından yaprakların,
Yüreğinde korkunç kahkahanın
Ürpertisi, düşünüyor, şaşkın
Altın öpücüğü Ormanın.

II. BÖLÜM
ILLUMINATIONS'DAN
YENİ DİZELER VE ŞARKILAR

DERT Mİ BİZE YÜREĞİM?

(BAŞ DÖNMESİ)

Dert mi bize yüreğim, dalga dalga akan kan
Ve ateş, ve ölümler, ve kudurmuş çığlıklar
Cehennem hıçkırıklar düzeni yakıp yıkan
Dert mi bize örenler üstünde esen Rüzgâr,

Dert mi öç? — Dert olmaz mı, bakıyoruz gülerек,
Sanayiciler, soylular, saylavlar, geberin!
Canları cehenneme; tarih, tüze ve erkin
Kan gerek bizim için. Altın alev! kan gerek!

Fır dönelim korkunç saldırıların içinde!
Savaş, ve öç, ve dehşet dört bir yana kol salsın!
Cumhuriyetler, kırallar, ordular — yeter be! —
Sömürgeler, halklar, çanınıza ot tıkansın!

Kardeşimiz; öfkeli, alevli kasırgalar
Kim uyarır sizleri kardeş bildiklerimiz?
Düşle beslenen dostlar aramıza geliniz
Çalışmadık, çalışmayız, ey ateş dalgalar!

Avrupa, Asya, Amerika, yerin dibine
Batın. Yürüyoruz öç dolu, yakıp yıkarak
Köyleri ve kentleri! — Öleceğiz birlikte
Lav kuscacak volkanlar! Denizler tutuşacak!

Oy! dostlar! oy! — Yüreğim: «Bizler kardeşiz» diyor:
Uzak dostlar, siyahlar, durmayalım burada
Gidelim! Çabuk! Eyvah! Eski toprak eriyor
Beni yutup slzlere akıyor dalga dalga.

(Neyse, geçti, benim yine, eski ben.)

GEYİK GİBİ BAĞIRAN

(SESSİZLİK)

Ne hoş! Aylardan nisan,
Akasya uğultusu,
Geyik gibi bağırان
Ormanın kürek sesi!

Phoébé'ye uçan, ak
Buğusunda dalların
Kımıldıyor başı, bak
O eski yatırların...

Kent'den, köylerden uzak
Kaldıkları ıssız yer,
Bengi suyu istiyor
Bu sevgili Eskiler...

Ne yıldız, ne ay, ne ses!
Ne kentlerdeki şölen,
Yalnızca yoğun bir sis
Ölenlerle yükselen.

Hazın olduğu kadar
Sıslı, solgun havada
İki loş görüntü var
— Sicilya ve Almanya.

GÖZYAŞI

Uzak; köylü kızlardan, kuşlardan, sürülerden,
Çökmüş, su içiyordum bir çalının dibinde
Fındık fidanlarıyla nasıl da donanmış, gör,
Ilık, yeşil bir öğlen sonu'nun sislerinde.

Bu körpe, genç Oise'da ne içebilirdim ben,
Dal sessiz, gök bulutlu, çiçek yok çimenlerde.
Bodur fidanlar, bilmem, ne alacağım sizden?
Yavan, tatsız, terleten bir parça altın likör.

Kuytu gözleri gibi o eski taş hanların
Dalmışım, akşam oldu, patlak verdi fırtına
İndi mavi bir gece üstüne sütunların
Karanlık indi, ağaçlara, göle, ovaya.

Kayboldu ergen kumsalda suyu ağaçların
Attı gök buz parçalarını batacak kuytuya...
Ben denizde balıkçı, altın avcısı çölde,
Ne gam içip kanmışım, ya kanmamışım suya!

Mayıs 1872

CASSİS İRMAĞI

Garip vadilerde şaşkın, dolanıyor
Cassis Irmağı, nice,
Üstünde kargalar cıgırışıp duruyor
Kargalar kl yüzlerce,
Çam ağaçları ile dalgalanıyor
Kara yeller esince.

Akıyor nesneler, gizemli ve hırçın,
Kırlar, eski çağlardan,
Yüreğinden bahçelerin, burçların
Akıyor, bu duyulan
Ölü tutkusudur gezgin atlıların.
Ey yel, cana can katan!

Bu sonsuz vadiye aşkla bakan yolcu
Daha nice yollar aşar,
Sizler, ey ormanları bekleyen kolcu,
Sevgili, tatlı kargalar,
Kovun bu kurnaz köylüyü, can alıcı;
Blr dal kırdı, yine kırar!...

Mayıs 1872

SABAH DİLEĞİ

İlk yaz.. ve saat sabahın dördü,
Sürüyor yine sevi uykusu,
Kuytulara akşamın kokusu
Gün doğuyor, tan ağardı.

Şu ötedeki büyük işlikte
Uyanıp sesine Tanrıça'nın
Dülgerler, kolluklarıyla, İşte,
Diyorlar ki: Toparlanın.

Bir köpük çölü içinde, sessiz,
Duvarlara kâğıt döşüyorlar,
Ve kentin zenginlikleri, arsız
Gök altında gülüşüyorlar.

Güzel Venüs! Babil'in köleleri
Bu tatlı, garip işçilere acı,
Bırak başbaşa sevgillleri
Yüreklerinde aşk tacı.

Ey Çobanların Ecesi!
İşçiler paydosu gözlüyorlar,
Akıt dudaklarına bengisu,
Terliler, denizi özlüyorlar.

Mayıs 1872

Çok ayıp, terkederse bu kıyıları güneş!
Kaç, ışıklı tufan! İşte yolların gölgesi.
Serpiyor sularını fırtına yavaş yavaş,
Söğütlerde, eski avluda rüzgârın sesi.

Siz su kemerlerinin ve bodur çalılarının
Yüzlerce kuzuları temiz, sarışın erler,
Ova, çayır, çöller, gök, girdi bak fırtınanın
Kırmızı bohçasına, kızıla kesti her yer!

Kara köpek, sen yamçısı sıırıslıklam çoban
Durmayın, kaçın hadi, bora koptu kopacak;
Tatlı sürü, kükürtler akıyor yamaçlardan,
Şöyle kuytu bir yere kendini atmaya bak.

Tanrım! bana gelince; kanatlanıyor ruhum,
Göklerde bulutlarla uçuyor dūrmaksızın,
Yüzlerce ovaların üstünden aşıyorum,
Ovalar, tıpkı demiryolları gibi uzun.

Ve işte binlerce kurt, yaban tohum, binlerce,
Kahkaha çiçeklerini sürüp götürüyor,
Bu sofı, fırtınalı öğlen sonrası, nice
Göçebeler bu topraklardan çekip gidiyor!

Ve... işte ay ışığı! şavkıyor fundalıklar,
Kara gök yüzü altında, yanık, tunç başları,
Geçiyor sürüp atlarını yorgun savaşçılar,
Çınlıyor, nalların altında çakıl taşları!

— Görecek miyim ak koruyu, sarı ormanı,
Göğ gözlü Karısını yiğit Gaule erkeğinin,
Görecek miyim — İsa! — beyaz Kuzu Çoban'ı
— Michel'i, Christine'i — sonunu sevgilerin.

SUSUZLUK GÜLDÜRÜSÜ

BÜYÜKLER

Senin deden, nineniz, biz

Büyükleriniz!

Soğuk terler tenimizi

Örtmüş doğa ile işte,

Şarabımız yürekliydi!

Yalan dolansız güneşte

Ne gerekir bize? içmek.

BEN — Irmaklarda ölüp göçmek

Kırsal deden, nineniz, biz

Büyükleriniz.

Sorgunların dibinde su:

Bak ve gör ıslak şatoyu

Çukurdaki akıntıyı,

İnelim, mahzenimiz bu;

Sütler ve elma şarabı.

BEN — İnek yalağına gitsem.

Dedelerin, nineniz, biz;

Büyükleriniz,

Buyruğunda tüm dolaplar,

Eski şarap, Çay, Kahve var.

İbrikte oynaşıyorlar.

— Gör imgeyl, çiçeği sen

Dönüyoruz gömütlerden.

BEN — Tüm kovaları tüketsem!

US ÖTESİ

Su perileri, ölümsüz
İncecik suyu bölünüz.

Venüs, göğün kızı, coştur
Arınmış dalgayı koştur.

Yahudileri Norveç'in,
Karlara nerede söyleyin.

Ey sevgili sürgünler siz
Deniz nerde söyleyiniz.

BEN — Artık ne bu saf içkiler
Ne camekan çiçekleri
Ne destanlar, ne biçimler
Suya kandırmıyor beni;

Kutsal çocuğun, ağıtçı!
Susuzluğumdur deliren;
Kursaksız bir terliksi bu
Kemiren, üzüntü veren.

DOSTLAR

Milyon, milyon dalgalarla
Doruklarından dağların
Şarap gidiyor kumsala
Şu vahşi Likör'e bakın!

Durmayın bilge gezginler,
Koşun, emelim absenti...

BEN

— Dostlar, esrik görüntüler,
İçkiler artık yetmez mi?

Bütün özlemim; erimek
Korkunç kaymağın dibinde,
Gölün suyunda çürümek,
Ağaçların gölgesinde.

GARİBİN DÜŞÜ

Sabretmeyi bilirim ben;
İçebileceğim, sessiz,
Ve öleceğim tasasız
Bir Akşam vardır bekleyen
Birinde eski kentlerin!

Direnmezse acılarım,
Bir gün altınım olursa
Kuzeye giderim, ya da
Bağ Kentlerini boylarım?...
— Tatsız düşlerden usandım.

Bir şey var, yitip kaybolan!
Dolaşıp da köşe bucak,
Döndüğümde açmayacak
Kapısını, o yeşil han,
Güler yüzle hiçbir zaman.

SONUÇ

Dişi güvercinler, ürkek, huzursuz,
Aç, susuz, geceye dek koşan avlar,
Suya tutsak, iđerken vurulanlar
Ve son kelebekler!... hepsi de susuz.

Bulabilir miyim serin soluğu,
— Eriyen, bulutun bittiği yerde!
Tan vaktinin ormana doldurduđu
Bu körpe, bu nemli menekşelerde?

Mayıs 1872

Bu yeşil, bu yağlı, akça
Bohçaya benzer kelleyi,
Buğular tüten bu beyni
Satır kesip atmadıkça,

(Ki ah! Bir gün gelip aşka,
Burnu, ağzı, kulağını,
Karnını, ayaklarını
Kendi kesebilse keşke!)

Her neyse; inanın bana,
Koparılmaz ise başı,
Gırtladına çakıl taşı,
Alev dolmazsa karnına,

İşi gücü yalan dolan,
Sevimsiz, hain kalacak,
Aldatıyor, aldatacak,
Bu çocuk, budala hayvan,

Monts-Rocheux kedisi gibi
Kokutsa da tüm dünyayı,
Esirgemesinler Tanrım
Ardından birkaç duayı!

Çocuk göz yaşlarımın tuzu gibi: saydam su,
Kadın teni kadar ak güneşe saldırı var;
tül ipek, duru zambak, duvarlarda sancaklar
kimbilir hangi kızın tutsak olma korkusu;

melekler şöleni mi; — Yoo.. koşan altın ırmak
yosunlu, kara, ağır kollarını çırpıyor.
Gün batmadan odama çekilmeliyim diyor,
gölgeler perde perde sardı sarmaladı bak.

Nemli yüzey, uğurla duru dalgalarını!
Altın oyalı suyun hazır yatağı, yeri.
Küçük kızların yeşil ve soluk giysileri
söğütlerdir dizginsiz kuşların sıçradığı.

Sıcak göz kapağından, sarı altından bile
açık, suyun kaygısı — garip anne, kıskanç Eş! —
öğlen, solgun aynana vurup kaçarken güneş
dışarda sevişiyor Doğa gök yüzü ile.

Ötede, ırgatların ter döktüğü tarlada
çiçekleri ezerek dimdik duruyor Bayan
açmış güneşliğini; pek de keyifli o an;
çocukları çok uslu, betik okuyor kırdı

bez ciltli, altın yaldız betikler, aman ne hoş!
Geçmiş olsun Ham'fendi, bardak doldu da taştı
atıp betliğini O, dağlar, dereler aştı
boşa zahmet, ardından ne kadar koşarsan koş!

Ot gibi diri, güçlü kollar, ey eski günler!
Her şey; nisan gecesi kutsal zambağa vuran,
dizi dizi ışıklar kıyıları dolduran,
çirkeflerin tohumu ağustosa küskünler!

Ağlıyor kemerlerin altında, neye yarar!
Kurtuluş kavakların soluğunda mı dersin?
Bu küreksiz kayıkla nasıl çekip gidersin.
bozbulanık sularda bir tek yaşlı tayfa var.

Üzgün günlerin yasak ve tatlı oyuncağı
ey devinimsiz kayık, yazık, kollarım kısa
çağırıp sarı çiçek, mavi çiçek, gel dese
Gelemem ben yitirdim çoktan o altın çağı.

Ey saçılan tohumlar kanat vuruşlarıyla!
Kamış tomurcukları nicedir kemirilmiş!
Yüzemiyor kayığım; zincirleri çekilmiş
Suların dibindeki bilmem hangi batağa?

YENİ EVLİLER

Oda, koyu ve donuk mavi göğhe bakıyor;
İçinde tıklım tıklım, sandıklar, çekmeceler!
Cinlerin çenesini attıran mor çiçekler
Dışardaki duvardan salkım saçak akıyor.

Anlaşıldı, cinlerin ünlü dalaveresi
Düzensizlik, boş yere yapılan bu giderler!
Bu dut tahtalarını bir Afrika perisi
Getirip cumbalara döşemiş birer birer.

Sağdıcı.. sûtanası.. kimler gelmiyor artık
Gölgeli ışığında lâmbanın bekliyorlar.
Hani yeni evliler nerde, ortalıkta yok
Gerçi hoş değil ama yapacak başka ne var.

Koca nerde mi? Rüzgâr alıp götürmüş onu.
Boş ver! O yoksa bile, ruhu haylaz suların
Dolduruyor yatağın sabırsız boşluğunu
Okşuyor çarşafını ürkek sevdalılarının.

Çok şükür! Aşıkların bal ayı, tatlı gece
Yetişt, devşirerek mutlu gülüşlerini
Bağlayacak göklerin gözlerini gizlice
Gösterirken maskara bir fare dişlerini.

— Solgun, kızıl bir alev ısıtmıyorsa eğer
Genç evlilerin ürkek, nazlı penceresini,
— Ey Beytlehem'in kutsal, ak melekleri sizler,
Okşayın camlarının alaca mavisini!

27 haziran 1872

MAYIS SÜRGÜNLERİ

(SABİR)

Bir yaz günü

Akça dallarında ıhlamurların
Ölüyor av borularının sesi
Firenk üzümlerinin arasında
Bir gizemli şarkıdır yükseliyor.
Gülsün artık damarlar içinde kan,
Bak bekliyor bağlar bağbozumunu,
Öpüşüyor deniz ile mavilik,
Çıkıyorum. Işık vurursa eğer,
Bitkin uzanırım köpük üstüne.

Ne mi yapacağım? Aman, çok basit
Bekleyiş.. sıkıntı.. boşvereceğim
İstediğim, yalnızca, bu hüznü yaz
Alsın beni koşsun arabasına
— Ki ey Doğa, seninle çoğalarak
Yalnızlığı, hiçliğinizi azaltıp —
Öleyim koynunda, çobanlar, hayret
Neden kırdı değil evlerde ölür!

Beni toprağa mevsimler karmalı,
Doğa, kendimi sana sunuyorum,
İster doyur, ister suyuna kandır,
Beni susuzluğum, açlığım ile al.
Evimden çok, güneşe gülmek kadar
Mutlu etmiyorsa beni hiçbir şey,
Hiçbir şeye gülmek istemiyorsam
Bırakın bu mutsuzluk özgür olsun!

SONSUZLUK

Buldu, yeniden?
Sonsuzu birden,
Denizdir giden
Güneşle birlik.

Nöbetçi ruhum,
Çıplak zamanı,
Şu yanan günü
Mırıldanalım

Seçim, seçişler
Palazlanışlar
İşini becerip
Cebe atışlar.

Sıçırıyor sizden
Atlas yüklü kor,
Bıkmak bilmeden
Görev coşuyor.

Orda ne umut,
Ne rahvan gidiş,
Suçluluk; kat kat,
Bilim, bekleyiş.

Buldu yeniden?
Sonsuzu birden,
Denizdir giden
Güneşle birlik.

YÜKSEK KULENİN ŞARKISI

Başboş gençlik
Kölece gitti,
Bu mu incelik?
Yaşamım yitti.

Ah! O gün gelse
Yürek uyansa.

Dedim kendime:
Neysen öyle kal,
Söz verme kimseye
Hep kıvançlı ol.

Kim önler seni,
Auguste emekli.

Sabır! O yıllar
Unutulur mu;
Korku, hüznler,
Bulutlarda mı.

Susuzluk damarda
Kara bir yara.

Çiçekli otlak
Kokulu, güzel
Derdime ortak,
Sevişelim gel.

Arılar gibi bak
Yüzlerce sinek.

Bin kızığın kız
Yazık ne desem,
Solgun bir beniz,
Acıklı, Meryem.

Başiboş gençlik
Kölece gitti.
Bu mu incelik?
Yaşamım yitti.

Ah! O gün gelse
Yürek uyansa!

Mayıs 1872

BRUXELLES

Regent Caddesi

Jüpiter sarayına dek
Horozibiği öbeği.
— Çöl Mavisini getiren
Buralara sensin, tek tek!

Gül, sarmaşık, çamlar gibi
Oyuncakları var, küçük
Taze dulun kafesi var!...
Ötüyor hangi
Minicik kuşlar, cik, cik, cik!...

— Ey tutkular, evler sessiz!
Eski bir köşkte Çılgın Kız
Güller... balkonu, hemen az
Üstlerinde Juliette'in.

Juliette'le Henriette'in
Şirin istasyonun ismi
Gelir us'a, bir tepede
Şeytanların dansettiği!

Bora cennetine şakır
İrlandalı kız gitarla
Sonra.. yemek odasında
Çocuk sesleri, kafesler.

Dükün penceresi... usum
Ağusunda salyangozun
Uyuyor şimşir güneşte.
Ve
Her şey çok güzel! Susalım.

— Çıt yok yolda, ne tecim, ne
Acıklı, gülünç öyküler
Sizi, ey konup göçenler
Tanıyor, çok seviyorum.

Haziran

ÇENGİ MİDİR?

Çengi midir, nedir?.. ilk mavisinde sabahın,
Ölü çiçekler gibi saçları darmadağın...

Duruyor önünde ışığa gömülmüş kentin,
Soluduğu görkemli, aydınlık düzlüklerin!

Her şey güzel! çok güzel! güzel olması gerek,
Balıkçı kız ve şarkısı için böylesi gerek,

Böylesi gerek çünkü hâlâ inanıyorlar,
Denizde maskeli balo var sanıyorlar!

Temmuz 1872

EY MEVSİMLER, ŞATOLAR (MUTLULUK)

Ey mevsimler, şatolar
Hatasız hangi ruh var?

Ey mevsimler, şatolar,

İnceledim uzun uzun
Büyüsünü mutluluğun.

Selam ona, sesi her an
Duyulur gol horozundan.

Arzudan, özlemde uzak
Ömrüm mutluluğa tutsak.

Bu büyü ruhu, bedeni
Aldı, güçsüz koydu beni.

Bitmeli mi sözüm artık?
Böyle istiyor mutluluk!

Ey mevsimler, şatolar!

ALTIN ÇAĞ

Seslerden bir ses,
Bir melek gibi,
Biraz tıknefes,
Bana diyor ki;

Bin sorun var ya
Dal budak salan;
Esriklik, çılgınlık,
Ötesi yalan.

Şu kuleye bak sen,
Kıvançlı, yalın,
Kökeni ne? desen,
Kendi artığın.

Ve bir ses, görünen,
Kıvançlı, yalın
Bir şarkı tutturdu...
Ben de katıldım.

Şu kuleye bak sen,
Kıvançlı, yalın,
Kökeni ne desen?
Kendi artığın!.. v.b.g.

— Melek mi melek! —
Konuşuyor ses,
Birşeyler söylüyor
Bana tıknefes;

Ve bir ses, bir şarkı
Kardeşçe, bacı;
Ezgisi ağdalı,
Anlamı acı;

Dünya bir çirkeftir
Unutma bunu,
Yansın, ateşlere
At mutsuzluğu.

Yaşamın ne aydın
Ey güzel şato!
Hangi çağdansın,
Hangi ağbeyimiz
Pirensden kaldın? v.b.g.

Sesler; bacılarım!
Bu da benim şarkım;
İstemem kimseyi,
Kuşatın beni
Edepli utlu
Görkemler ile... v.b.g...

Haziran 1872

AÇLIK TÖRENİ

Açlığım bu, duy, Anne, Anne,
Eşşeğinle anıran.

Damağımda kalan tat, bak
İşte yalnız taş ve toprak.
Lup! İup! İup! Yiyelim hava,
Demir, kömür, taş bedava.

Dönün, açlığım, kemirin
Çimenin ezgisini
Kahkaha çiçeklerinin
Kıvancını, sesini;

Yeyin
Bunlar çakıl taşı,
Fırtınaların kardeşi,
Kilise öreni bunlar,
Ey kırlardaki somunlar!

Sabah açım, akşam açım;
İşte çanlar çalıyor;
Yine tuttu ağrılarım
Midem nasıl kazınıyor.

Ey Doğa, meyve dalları,
Nasibimi sizler verin!
Yemlikler, kır çiçekleri,
Bu aç ozanı doyurun.

Açlığım bu, duy, Anne, Anne!
Eşşeğinle anıran.

Ağustos 1872

GEMİCİLİK

Gümüşten ve bakırdan savaş arabaları —
Çelikten ve gümüşden pruvalar —
Köpükleri döküyor
Kaldırıyor böğürtlen katmanlarını.

Fundalığın akıntıları
Ve sonsuz tekerlek izleri dingin denizin
Çember gibi döne döne akıyor doğuya doğru
Ormanın direklerine doğru, —
Açısına ışık burgaçları çarpan
Dalgakıran'a doğru.

DEVİNİM

Yalpalayan devinim yamacında ırmak çavlanlarının,
Bodoslaması geminin burgaça,
İvecenliği eğilimin,
Gelip geçişi kocaman akıntının
Götürüyor adı işitilmedik ışıklarla
Ve kimyasal yenilikle
Götürüyor ırmağın hortumlarıyla çevrilmiş yolcuları.

Acunun ülke açanları bunlar
Arayan kimyasal zenginliği kişinin;
Beden eğitimi ve rahatlık yolculuk ediyor onlarla;
Bu gemide, soyların, sınıfların, hayvanların eğitimi
Esenliği ve başdönmelerini götürüyorlar

Tufan ışığına,
Ve korkunç akşamlarına incelemelerin.
Çünkü araç-gereçler, kan, çiçekler, ateş ve
mücevherler

Arasında söyleşi var
Bu kaçkın kıyıda ivedi sayılar var.
Devinimli su yolunun ötesinde bir bent gibi
yuvarlanan,
Sürekli ışıklanan o dev bilgi birikileri görülüyor;
Onlar ki buluşun uyumlu coşkusunda
Yiğitliğinde kendilerinden geçmişler.

En umulmadık göksel olaylarda
Köprü kemerinde yalnız kalıyor bir gençlik çifti,
— Eski vahşilik midir bu bağışlanan? —
Köprü kemerinde bir gençlik çifti
Gözcülük ediyor, şarkı söylüyor.

RİMBAUD SANATINI TANIMLIYOR

N Ö B E T L E R I I

İşte çılgınlıklarımın bir başka öyküsü.

Yıllar yılı tüm doğa görüntülerinin tek sahibi ben olayım diyordum, ve alay ediyordum çağdaş resim sanatının, çağdaş şiir sanatının ünüyle. Tek dostlarımdı benim; odaları, kapıların üstlerini süsleyen resimler, dükkanların göz alıcı tanıtma yazıları, günümüzde okunmayan eski dilden yapıtlar, çalakalem yazılmış sevi betikleri, yiğitlik öyküleri atalarımızın, çocuklar için basılmış küçük peri masalları, eski müzikli oyunlar, yalın halk türküleri, ince, narin ezgiler tek dostlarımdı benim.

Neler vardı düşlerimde, neler; haçlı savaşları, bilinmedik, görülmedik ülkelere yolculuk, tarihsiz cumhuriyetler, tıknefes din savaşları, geleneklerin devrimi, soyların ve kara parçalarının yer değişimi; bütün büyülere inanıyordum.

Rengini buldum sesli harflerin! — A kara, E ak, I kızıl, O mavi, U yeşil. — Sessizlerin biçimini, devinimini yerli yerine oturttum ve içgüdüsel uyumlarla, günümüzde olduğu kadar, gelecekte de anlamını yitirmeden yaşayabilecek olan şiirsel bir sözcük bulmaya çalıştım. Çeviri sorununu bir yana bırakıyordum.

Başlangıçta bir incelemeydi yaptığım. Sessizlikleri, gecelerin duyusunu yazıyordum, sözle anlatılamayanların üstünde, başdönmeleri üstünde duruyor, bir kenara yazıyordum bunları.

*Uzak; köylü kızlardan, kuşlardan, sürülerden,
Çökmüş, ne içiyordum bu çalının dibinde?
Fındık fidanlarıyla nasıl da donanmış, gör,
Ilık, yeşil bir öğlen sonunun sislerinde.*

*Bu körpe, genç Oise'da ne içebilirdim ben,
— Dal sessiz, gök bulutlu, çiçek yok çimenlerde! —
Böyle susuz, uzakta sevgili kulübemden,
Ne içeceğim? Biraz terleten altın likör.*

*Kuytu gözleri gibi o eski taş hanların
— Dalmışım... akşam oldu.. arkasından fırtına.. —
Kayboldu ergen kumlarda suyu ağaçların,
Tanrı yeli attı buzlarını bataklığa;*

İçemiyor, — bakıp ağlıyordum altın'a.

*İlk yaz.. ve saat sabahın dördü,
Sürüyor yine sevi uykusu.
Buğulanıp koruyu doldurdu.
Kutlu akşamın kokusu.*

*Şu ötedeki büyük işlikte,
Güneşinde Hesperide'lerin yer yer,
— Ak kolluklarıyla — bakın, işte
Hazırlanıyor dülgerler.*

*Duvar kâğıtlarını, demet, demet,
İşliyorlar, Köpük'de çalışarak
Ki orda kent
Yapay göğü boyayacak.*

*Güzel Venüs! Babil'in köleleri
Bu tatlı, garip İşçilere acı,
Bırak başbaşa Sevgilileri
Ki yüreklerinde aşk tacı.*

*Ey Çobanların Ecesi,
İşçiler paydosu gözlüyorlar
Akıt dudaklarına bengisu
Terliler, denlzi özlüyorlar.*

Söz simyamda eski şiir sanatının hatırı sayılır bir payı vardı.

Sade, yalın sanrılara alışıyordum; çok özden, bir iş yerinin bulunduğu alanda cami, meleklerce yapılmış bir tamburlar okulu, gök yüzü yollarında atlı arabalar, bir gölün dibinde salon; canavarlar ve gizemler görüyordum.

Sonra büyülü kuşkuculuğumu sözcüklerin san-rısıyla açıkladım!

Sonunda, usumun dağınıklığını kutsal bulmaya başladım. Başiboştum, tutsağıydım ağır bir ateşin; hayvanların mutluluğuna özlem duyuyordum, — benim için tırtıllar yaprakların temiz yürekliliği, köstekler ergenlik uykusuydu.

Gittikçe hırçınlaşıyordum. Elveda diyordum acuna romans türlerinde.

YÜKSEK KULENİN ŞARKISI

*Ah! zaman gelse
Yürek uyansa.*

*Sabrettim, o yıllar
Unutulur mu?
Hüzünler, korkular
Göklere uçtu.
Susuzluk damarda
Kara blr yara.*

*Ahl zaman gelse
Yürek uyansa.*

*Çiçekli otlak
Kokulu, güzel,
Derdime ortak,
Sevişelim, gel.
Arılar gibi, bak
Yüzlerce sinek.*

*Ah! zaman gelse
Yürek uyansa.*

Bozkırı, güneşten kavrulmuş meyve bahçelerini, solgun yüzlü işlikleri, ılık içkileri sevdim. Pis kokulu dar sokaklarda başıboş dolaşıyordum, ve kapatıp gözlerimi, sunuyordum kendimi ateş tanrısı, güneşe.

«General, yıkık tabyalarında eski bir top kaldıysa, kuru toprak gülleleriyle ateşe tut bizi. Ateşe tut görkemli mağazaların camlarını, camekanlarını, salonları! Toprağın tozunu yedir kente. Paslandır olukları. Doldur kadınların kızgın yakut tozlu süslü odalarını...»

AÇLIK

*Damağımda kalan tat, bak,
İşte yalnız taş ve toprak
Yediğim her zaman hava,
Demir, kömür, taş bedava.*

*Dönün, açlığım, kemirin:
Çimenin ezgisini
Kahkaha çiçeklerinin
Kivancını, sesini.*

*Yeyin bunlar çakıl taşı,
Fırtınaların kardeşi
Kilise öreni bunlar
Boz vadilerde somunlar.*

*Tüm tavukları gövdeye indirmiş,
Kusuyor güzelim teleklerini,
Hazmedemiyor, haykırıyor kurt,
Ben de perişanım, tıpkı kurt gibi.
Yeşillikler, meyveler
Devşirilip toplanmayı bekliyor
Ama çitler üstündeki örümcek
Yalnızca mor menekşeleri yiyor.
Süleyman'ın sunaklarında, ben de
Uzanıp uyusam! kaynasam, n'olur!
Koşuyor buğular pasın üstünde
Cédron'a karışıyor.*

Ve sonra, ey mutluluk, ey us, gök yüzünden,
kara olan ufku ayırdım, ve doğa ışığın altın kıvılcı-
mını yaşadım. Kıvanç'dan, eğlenceli ve olasılığa
doğru sapsmış bir anlam çıkarıyordum.

*Nedir bulunan?
Sonsuz bir zaman
Denizdir akan
Güneşe.*

*Gözet arzunu
Bekçi ruhum sen,
Ateşten güne
Geceye rağmen.*

*Oy'muş, seçimmiş,
Sana ne, sıvış,
Haydi kanatlan!
Gönlünce şu an...*

*Umut, kurtuluş...
Yok bir çıkar yol,
Bilim, bekleyiş..
Suçluluk bol bol.*

*Atlastan korlar
Tutuşuyorlar,
Göreviniz
Asık bir yüz.*

*Nedir bulunan?
Sonsuz bir zaman!
Denizdir akan
Güneşe*

Bir masal opera'sına döndüm; baktım ki bütün varlıkların bir mutluluk yazgıları var; eylem yaşam gücü değil, herhangi bir gücü, bazı gücü, sinirliliği balçıkla sıvama, gizleme biçimi. Erdem beynin güç-süzlüğü.

Her varlıkta, zorunlu diğer birçok yaşamlar var gibi geliyordu bana. Şu bey ne yaptığını bilmiyor; o bir melek. Şu ailenin insanları it gibi. Çok kimse-lerin önünde, sanki onların öteki yaşamlarından birinin içindeymişim gibi yüksek sesle konuşuyordum. — Böylece bir domuzu sever oldum.

Çılgınlık, — tutsaklanan çılgınlık — kuşkuların-
dan hiçbirini unutmuş değildim; hepsini söyleyebil-
irim, hepsinin usumda ayrı yerl var.

Sağlığım tehlikeye düştü. Büyük korkular geli-

yordu üstüme üstüme. Günlerce uyuduğum zamanlar oluyordu, ve uyanıp kalktığımda en hüzünlü düşleri görüyordum. Ölüme hazır olgun bir yemiş haline geldim, ve güçsüzlüğüm, tehlikelerle dolu bir yoldan beni acunun sınırlarına, karanlık ve burgaçlar yurdu Cimmerie'nin sınırlarına götürüyordu.

Yolculuk etmek, beynimde kümelenmiş büyüleri sapıtmak zorunda kaldım. Sanki beni bir kirden o arıtmak zorundaymış gibi sevdiğim denizde avutucu haçın kalkışını görüyordum. Gök kuşağı afa-roz etmişti beni. Alın yazım, pişmanlıklarım, içimi kemiren kurtdı. Mutluluk: kendini güce ve güzelliğe kaptırmıyacak kadar büyük olur her zaman yaşamım.

Mutluluk! O'nun o ölesiye ak dişi, horoz sesleriyle, uyarıyor beni, — *Christus venit'deki ad matitunum'a* — ısıtıyor en karanlık kentlerde.

EY MEVSİMLER ŞATOLAR (MUTLULUK)

***Ey mevsimler, şatolar!
Hatasız hangi ruh var!***

***Inceledim uzun uzun
Büyüsünü mutluluğun.***

***Selam ona, sesi her an
Duyulur gaule horozundan***

***Arzudan, özlemden uzak
Ömrüm mutluluğa tutsak.***

*Bu büyü ruhu, bedeni
Aldı güçsüz koydu beni.*

Ey mevsimler, şatolar!

*Ah, kurtuluş vakti ancak
Ölüm saati olacak!*

Ey mevsimler, şatolar!

Çok şükür geçti. Artık mutluluğu selâmlarnasını biliyorum.

ŞİİRLERLE İLGİLİ NOTLAR

GÜNEŞ VE TEN

Rimbaud bu şiiri önce *Credo in Unam* adıyla ve onaltı yaşında latince yazdı. Fransızcasını, yayınlaması için, Parnassien okulunun önde gelenlerinden Théodore de Banville'e gönderdi. Banville şiiri yayınlamadı. Ozan bu şiirinde Tanrıya başkaldırır ve insanın, doğanın, özgür düşüncenin yüceliğini öğer.

ASILMIŞLARIN BALOSU

François Villon *Asılmışların Balade*'ini yazdı. Rimbaud aynı çağrışımla bu şiiri kaleme aldı. Selahaddin Eyyubi, Üçüncü Haçlı Savaşlarında Fransızları yenip Kudüs'ü geri aldı. Eskiden yayınlanan bu çeviriyl betiğe yarışma'dan sonra koydum.

MÜZİK

Rimbaud'nun çocukluk ve ilk gençlik yıllarını geçirdiği Charleville kasabasında insanlar, yaşam biçimi, ağacından çiçeğine kadar her şey tekdüzen, can sıkıcı, «o biçim»dir. Uzaklara, başka kentlere açılmak, başka dünyaları tanımak ve özgür bir yaşamı tatmak arzusuyla yanan Rimbaud, bu şiirinde, kasaba yaşamına ve kasabası «zalim Charlestown»a öfkesini dile getirir.

GARİPLER

Düzene karşı olan Rimbaud bir ara toplumcu akıma ilgi duydu. Paris ayaklanmasını alkışladı. Kocasının evi terketmesinden, babasının da ölümünden sonra ekonomik durumu bozulan Bayan Vitalie Cuif (annesi) işçi mahallesinde ucuz bir ev tuttu.

Ozan bu evde işçi çocuklarının yoksulluğunu görüyor, onlara acıyordu.

İLK AKŞAM, ROMAN, GÖNLÜMCE BİR KIŞ, ÇAPKIN, YEŞİL MEYHANE

Sevgiden yoksun büyüyen Rimbaud, sevinin henüz var olmadığına, aşkı yeniden türetmek, yaşamı değiştirmek gerektiğine inanır. Ama bu şiirlerinde, tersine ozanın, gerçek yaşamın kapılarını vurduğunu görüyoruz. Yaşıtları gibi o da kadınlara, kızlara karşı cinsel eğilim ve özlem duyar. Ancak, annesi, oğlunun kendisinden kopmasından çekinir ve ondaki bu gelişimi köstekler.

YEDİ YAŞ OZANLARI

Bu şiir Rimbaud'nun çocukluk yaşamının kısa bir öyküsü gibidir. Zengin bir mahalleden işçi mahallesine taşınan annesi çocuklarının işçi çocuklarıyla arkadaşlık etmesini istemiyordu. Anne sevgisinden olduğu kadar, arkadaştan, çevreden yoksun yaşayan küçük Rimbaud çatı katındaki çıplak odasına kapanıp zamanı düşler kurarak geçiriyordu. Ozan bu şiirde, yalnızlık bunalımlarını, üstünde baskı kuran annesine karşı çocuk başkaldırılarını, işçi çocuklarını, «mavi gözleri yalan söyleyen» annesini anlatır.

ÇALINMIŞ YÜREK

Charleville kasabasından Parise kaçan Rimbaud, Pariste şair Paul Verlaine ve çevresindeki sanatçılarla esrik, başıboş, düzensiz bir hayat yaşamaya başladı. Çevresindeki esrik sanatçılar tahta ayakka-bılarıyla Parise gelen bu köylü çocukla alay ediyordu. Verlaine ile yakın ilişkileri yüzünden onu aşağılıyorlardı. Kasabalı ozan Pariste umduğunu bulamamıştı. İğrendiği bu çevreden kopmak istiyor, ama başaramıyordu.

ÇİÇEKLERLE İLGİLİ OZANA SÖYLENENLER

Çocukluk ve ilk gençlik dönemlerinin büyük bö-

lümünü kırlarda geçiren Rimbaud doğayı gerçekten tanır ve sever. Çiçekleri doğa içindeki yeriyle bilir. Oysa bu yılların ünlü ozanı Théodore de Banville şiirlerini çiçek adlarıyla doldurur. Fransızlar büyük değer gözüyle baktıkları Banville'i alkışlarken, küçük bir kasabadaki onaltı yaşında Rimbaud, Banville ve şiirleriyle, Fransız toplumunun yapmacık çiçek sevgisiyle alay eder. Rimbaud'nun öfkesinde, Banville'in «Güneş ve Ten» şiirini yayınlamamasının da payı olabilir.

İSA İLE İLK BAĞIT

Rimbaud, «Tanrı» dediği Baudelaire'den ilk şiirlerinde etkilendi. Ama sonradan bu iki «kargınmış ozan»ın yolları ayrıldı. Baudelaire hiçliğe inandı ve gerçek özgürlüğün ancak ölümle gerçekleşebileceğini savundu. Rimbaud'ya göre ise yaşam değiştirilir ve sevi yeniden türetilirse kişi bu acunda da özgür olabilir. Baudelaire kadını hor görse de, hatta onu «İğrençlikle» nitelendirse de aşkın varlığına inanıyordu, çünkü onu kadınlarla tatmıştı. Rimbaud sevinin henüz var olmadığını söylüyor, onu türetmeye çalışıyordu. İlk şiirlerinin bazılarında olduğu gibi bu şiirde de Baudelaire etkisi görülür.

ESRİK GEMİ

Deniz ve gemi ozanın umutlarını, sevinin yeniden türetildiği özge bir yaşama özlemini ve kendinden kaçışını simgeler.

SESLİLER

Rimbaud, Cehennemden Bir Mevsim betiğindeki «Delires II» adlı düzkoşuk'ta (poème en prose) «Rengini buldum seslilerin... Sessizlerin biçimini, devinimini yerli yerine oturttum ve içgüdüsel uyumlarla, günümüzde olduğu kadar, gelecekte de anlamını yitirmeden yaşayabilecek olan şiirsel bir sözcük bulmaya çalıştım.» diyor. Bazı eleştircilere göre ise bu şiirdeki seslilerin renkleri Rimbaud'nun çocukken okuduğu alfabedeki sesli harflerin renkleridir.

UTANÇ

Gezgin Rimbaud, sürekli yer değiştirse de kendi değişmiyordu. Alkole afyon da eklenince kendini tam bir ruhsal çöküntü içinde buldu. O'nu sürekli yıkıma sürükleyen bu yaşam biçimini «ussal düzensizlik» adı altında haklı göstermeye çalışıyor, «sonunda usumun dağınıklığını kutsal bulmaya başladım» diyor-du. Değiştirmeye çalıştığı gerçek yaşamın kuralları ağır basınca umutsuzluğa düştü ve kendini suçlamaya başladı.

ANI

Rimbaud bu şiirinde sembolik bir anlatımla, ağustos sonlarında kasabadan ve annesinden kaçışını anlatıyor. Yıllar önce de babası, dikbaşı karısının baskılarından kurtulmak için kaçmıştı. Bu şiirde, sevgi ve umudun sürgün edildiği bir aile yaşamının öyküsü var. Ozan, kasabadan kaçsa da kendinden kaçamaz. Demirleri bataklığa atılmış devinimsiz bir kayık gibidir.

MAYIS SÜRGÜNLERİ

Onsekiz yaşındaki Rimbaud, evinden ve sevmediği kasabası Charleville'den dördüncü kez kaçıp Paris'e gelir. Rimbaud ile yakın ilişkileri nedeniyle Verlaine'in karısıyla arası açılır. Öte yandan ozanın annesi Vitalie Cuif güvenlik güçlerine sürekli başvurup oğlunun gönderilmesini ister. Rimbaud'nun bitmeyen yayan yolculukları yeniden başlar. «Anı», «Michel ve Christine», «Altın Çağ» gibi, «Mayıs Sürgünleri» de ozanın köy yollarındaki doğa izlenimlerinin ürünüdür. Bir yandan gerçek yaşamın kuralları ve değer yargıları, öte yandan, annesi, ozanı kendi halinde bırakmaz. Mutsuzdur. Ama «hiç olmazsa bu mutsuzluğunun özgür olmasını» ister. Mayıs Sürgünleri, ozanın daha sonra yazdığı özgür koşuklara ve düşkoşuklara bir geçiş kabul edilebilir. Rimbaud bu şiirini ölçülü ama uyaksız yazdı.

GÖZ YAŞI, SABAH DİLEĞİ, SONSUZLUK, YÜKSEK KULENİN ŞARKISI, ALTIN ÇAĞ, AÇLIK TÖRENİ, EY MEVSİMLER ŞATOLAR

Rimbaud bu şiirlerini daha sonra, biçimlerini değiştirerek, «Nöbetler» adlı düşkoşuğuna aldı. Bu değişik biçimler arasında özellikle Göz Yaşı ozanın son şiir dönemlerinde biçime ve söz simyasına ne kadar özenle yöneldiğini gösteriyor.

EY MEVSİMLER, EY ŞATOLAR

Mevsimler ve şatolar. İlk bakışta birbiriyle ilgisiz gibi görünen iki sözcük. Ama Rimbaud'nun ozanlık yılları hep kentten kente, ülkeden ülkeye ve kır yollarında yayan yolculuklarla geçti. Yolu üstündeki şato örenleri onda yalnızlık duygusunu, sevgiden yoksunluğunu, toplumdan kopmuşluğunu yansıtıyordu. Çok eskiden yaptığım bu çeviriyi yarışmadan sonra betiğe aldım.

GEMİCİLİK - DEVİNİM

Rimbaud «Mayıs Sürgünlerinde» uyağı attı. «Illuminations» adlı betiğine, düzkoşuklarla (artistik nesir-poèmes en prose) birlikte konan ve bu çeviri betiğinde yer alan son şiirlerinin bazı dizelerinde, bilerek, hece sayısını tutturma endişesinden de vaz geçti. «Gemicilik» ve «Devinim» şiirlerinde ise ne hece sayısına, ne uyağa yer verdi. Eskilerin artistik nesir dediği ölçsüz, dize sonu uyaklarını atan, yalnızca iç uyaklara yer veren «poemes en prose»lara geçişi böyle aşama aşama gerçekleştirdi.

ARTHUR RIMBAUD

- 1854 *Fransanın güneyindeki Charleville kasabasında doğdu.*
- 1865 *Orta Öğrenime başladı.*
- 1869 *Jugurtha ile latince şiirler yarışmasında birincilik kazandı.*
- 1870 *Théodore de Banville'e yayınlanması için Güneş ve Ten'i gönderdi... 29 ağustosta evinden ve kasabasından kaçıp, biletsiz trene bindi. Kaçak yolculuk suçundan tutuklanıp hapse atıldı. Öğretmeni Izambard Rimbaud'yu Charleville'e getirdi. On gün sonra, ikinci kez evden kaçtı. Fransadan Belçikaya dek, bu yayan kaçış yolculuğu sırasında Çapkın, Başboşluğum, v.b.g. şiirlerini yazdı.*
- 1871 *25 şubat'da üçüncü kez evden kaçtı, Paris'e geldi, onbeş gün kalıp döndü. 15 mayıs'da Paul Demany'ye «Bilgiç'in Betisi» adıyla anılan ünlü betisini yazdı, sanat görüşünü açıkladı: «Eski Yunan şiirinden bu yana, iki bin yıldır, ozanların yazdıkları uyaklı yazıdan (prose rimée), sözcük oyunlarından öteye gidemedi. Gerçek ozan, ateşli çalmasını bilen ozandır» diyor. Paul Verlaine ve Baudelaire'in dışında tüm ozanlar üstüne çizgi çiziyor. VERLAINE'e yazdı, Parise gelmek istediğini söyledi. Coşkun bir yanıt aldı: «... Siz çok iyi silahlanmışsınız. Sanat savaşını kazanacaksınız... gel büyük ruh, seni bekliyorum ve çağırıyorum...» Eylül'de Paris'de Verlaine'le buluştu. Bu yılın mayısından eylüle dek yazdıkları arasında iki*

ünlü şiiri var: Esrik Gemi ve Çiçeklerle İlgili Ozana Söylenenler.

Bu yıl Rimbaud'nun sanatındaki devrim yılıdır. Eski şiirlerini yadsır, Paul Demany'ye yazdığı betide bir yıl önce gönderdiği dizelerin yakılmasını ister. Düzkoşuk yazma düşüncesi de bu yıllara raslar. Ozanın düzkoşuklarında da Baudelaire'den etkilendiğini söyleyen eleştirciler var...

Paul Verlaine'le Quartier Latin'in esrikleri arasına girdi, alkollü ve afyonlu bir yaşama başladı.

1872 *Verlaine'in karısıyla arası açıldığı için Rimbaud mart ayında Charleville'e dönmek zorunda kaldı. Bu yolculuk sırasında ozan, mayıs, haziran ve temmuz aylarında, Anı, Mayıs Sür-günleri, Michel ve Christine, Altın Çağ'ın ilk dizelerini yazdı, şiirleri daha sonra Parise dönüşünde tamamlandı.*

Verlaine'le birlikte önce Belçika'ya, sonra Londra'ya geçti. Eylül'de, Fransa'da bir sanat güncesinde Kargalar şiiri yayınlandı... Yılbaşına doğru Rimbaud kasabasına döndü.

1873 *Grip olan Verlaine öleceğini sandı, Rimbaud'yu çağırdı. Ozan Londra'ya geldi, orada bir süre kalıp Fransa'ya ve bu kez Roche'da oturan annesinin yanına döndü. Nisanda Delahaye ve onu onaylayanlara göre Cehennemde Bir Mevsim'i, Verlaine ve onu onaylayanlara göre ise Illuminations'ı yazmaya başladı. Tarihsel öncelikleri tartışmalı bu düzkoşuklarıyla ilgili, ozan, Delahaye'e şunları yazıyor: «... Oldukça düzenli çalışıyorum; düzyazı biçiminde küçük öyküler yazıyorum. Adı Zındık Betiği ya da Zenci Betiği olacak... daha altı kadar etkin öyküler yaratmam gerekiyor. Ama burada bu etkin, korkunç öyküleri nasıl yaratabilirim, bilmem ki...»*

3 temmuzda Verlaine Rimbaud'dan yeniden yanına gelmesini istedi. Rimbaud Bruxelles'e geldi, daha sonra Charville'e dönmeye kalktı.

Aralarındaki şiddetli bir tartışma nedeniyle Verlaine Rimbaud'yu vurup Belçikanın Mons kentindeki ceza evine girdi, ozan Roche'a yeniden dönüp düzkoşukları üstünde çalıştı.

1874 Bu yılın ilk aylarında Germain Nouveau ile Londraya gitti. Bir yıl kadar kalıp Illuminations'ın büyük bir bölümünü yazdı. Verlaine, ozanın ölümünden sonraki bir inceleme yazısında Rimbaud'nun bu sözcüğünün İngilizce olduğunu ve «Pırıltılı Freskler» anlamına geldiğini söylüyor.

1875 Mart ayında Stuttgart'da Verlaine'le buluştu. Şiddetli tartışmalar yeniden başladı, iki gün sonra birbirlerinden ayrıldılar. Mayıs ayında Rimbaud yayan yollara düştü, İtalyaya geldi, bir süre Milano'da kaldıktan sonra yeniden kasabası Charleville'e döndü. İspanyolca, arapça, italyanca çalışmaya başladı.

1876 Hollanda sömürge ordusuna asker yazıldı, Batavia'ya geldi, sonra askerden kaçıp Fransa'ya döndü.

1877 Viyanadan sınır dışı edilince yeniden kasabasında oldu, ama duramadı, Hollanda üzerinden Almanya'ya, oradan İsveç ve Norveç'e geçti. Stockholme'den de atıldı. Bu yılın eylül ayında Mısır'ın İskenderiye kentine gitmek için gemiye bindi, ama sayrı düşüp kasabasına geldi.

1878 Kasım ayında İskenderiye'de iş aradı. Aralıkta Kıbrıs'a geçti, Larnaca yakınlarında şantiye şefliği yaptı.

1880 Mısır'a geldi, sonra yeniden Kıbrıs'a döndü. Kızıl Denizdeki limanlarda iş aradı.

1881 Harrar'daki işi silah satışı. Çeşitli kuruluşlara yazılar yazdı, giyim kuşamla ilgili alım satım denemelerine girişti, olumlu yanıtlar alamadı.

1891 «Dert mi Bize Yüreğim» şiirinin ozanı, üç kıtanın yere batmasını istiyor, «Eski dostlar, siyahlar, durmayalım burada. — Gidelim! Çabuk! Eyvah! Eski toprak eriyor. Beni yutup sizlere akıyor dalga dalga.» diyordu. Ama son-

ra bu siyahları köle gibi alıp sattı. Susuzluk Güldürüsü'nde ise «Bir gün altınım olursa — Kuzeye giderim ya da — Bağ kentlerini boylarım.» dizelerini yazıyordu. Siyah ticaretinden para kazandı ama sağ bacağının diz kapağındaki korkunç ağrılarla gemiye bindi. «Terkettiği yeşil hanlar» onu güler yüzle karşılamadı. Ve yolların bu sürekli gezgini, önce bir ayağını, sonra da on kasımında Marsilya hastahanesinde yaşamını yitirdi. Güzel şiirlerine rağmen yaşamıyla yozlaşmış küçük burjuvazinin en belirgin örneklerinden biri oldu.

İ Ç İ N D E K İ L E R

Önsöz Gibi	5
<i>1. BÖLÜM</i>	
<i>İLK DİZELER</i>	
Özlem	9
Güneş ve Ten	10
Ofelya	19
Asılmışların Balosu	21
Doksaniki Ölüleri	23
Ermış Tartufe'ün Yazgısı	24
Venüs	25
Müzik	26
İlk Akşam	28
Garipler	30
Roman	32
Gönlümce Bir Kış	34
Yedi Yaş Ozanları	35
Yeşil Meyhanede	38
Çapkın	39
Kuytuda Uyuyan Asker	40
Başiboşluğum	41
Dolap	42
Akşam Duası	43
Çalınmış Yürek	44
Çiçeklerle İlgili Ozana Söylenenler	45
İsa İle İlk Bağıt	48
Esrik Gemi	53
Bit Kırıcı Bacılar	57
Sesliler	58
Yıldız Pembe Ağladı	59
Kargalar	60
Kır Tanrısının Başı	61

II. BÖLÜM
ILLUMIN ATIONS'DAN
YENİ DİZELER VE ŞARKILAR

Dert mi Bize Yüreğim	65
Geyik Gibi Bağırın	66
Gözyaşı	67
Cassis Irmağı	68
Sabah Dileği	69
Michel ve Christine	70
Susuzluk Güldürüsü	71
Utanç	75
Anı	76
Yeni Evliler	78
Mayıs Sürgünleri	79
Sonsuzluk	80
Yüksek Kulenin Şarkısı	81
Bruxelles	83
Çengi midir	85
Ey Mevsimler Şatolar	86
Altın Çağ	87
Açlık Töreni	89
Gemicilik	90
Devinim	91

RIMBAUD SANATINI TANIMLIYOR/

Nöbetler II 95

ŞİİRLERLE İLGİLİ NOTLAR/ 103

A. RIMBAUD/ 109

İÇİNDEKİLER 115

A.RIMBAUD'DAN ŞİİRLER

TÜRKÇESİ ERDOĞAN ALKAN

Düşler bitip, yalnızlık odanın her yerini
Doldurunca bozgunlar, bunalımlar başladı,
İnsaf! Orda, yukarıda çarpan bir yürek vardı,
—Sarı, kaba çuhanın üzerine uzanmış
Kendini kentin usul gürültüsüne salmış
Dört duvar arasında soluyan derin derin
Düşünde çarşaf gibi yelkeni gemilerin.

ÖNEMLİ NOT :

Bu kitap basılı fiyatının üzerinde satılamaz

120 Lira